

REKABET HUKUKU UYGULAMASINDA BİLGİ DEĞİŞİMİ INFORMATION EXCHANGE IN COMPETITION LAW PRACTICE

Av. Ece Fatma ASLAN*

Öz

Çalışmamız neticesinde, rekabet otoritelerinin bilgi paylaşımını per se yasak olarak değerlendirmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Uygulamada bilgi değişimi eylemi değerlendirilirken ikili bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Bunlardan ilki bilgi değişiminin per se yasak ihlaller veya karteller için zemin hazırlayan kolaylaştırıcı eylem niteliğinde olmasıdır. Bu durumda paylaşım rekabet otoritelerince yasaklanabilecek ve ilgili teşebbüslere para cezası verilebilecektir.

İkincisi ise sadece bilgi değişiminin mevcut olmasıdır. Bir başka ifade ile bilgi paylaşımının kolaylaştırıcı eylem niteliğinde olmadığı durumlar ayrıca incelenmektedir. Rekabet Otoritelerinin uygulaması ışığında, paylaşımın per se bir ihlalin kolaylaştırıcı eylemi niteliğinde olmadığı hallerde, bilgi değişiminin rule of reason analizine tabi tutulması gerektiği ifade edilebilir. Bu çerçevede fiili veya potansiyel bir rekabet ihlali olup olmadığı değerlendirilir. Analiz neticesinde ihlal sonucuna ulaşırsa bilgi değişiminin yasaklanması veya değişime koşullu izin verilmesi söz konusu olabilecektir.

Çalışmamızda detaylı bir şekilde görüleceği üzere, irtibat nedeniyle pazarda normalde mevcut bulunmayan koşullar ortaya çıkmışsa, pazar koşulları elverişliyse ve değiştirilen bilgi niteliği gereği rekabete hassas ise paylaşımın rekabeti sınırlama potansiyeline sahip olduğu rahatlıkla belirtilebilir. İrtibat nedeniyle pazarda normalde mevcut bulunmayan koşulların ortaya çıkıp çıkmadığı belirlenirken, değişimin olmadığı durum ile mevcut durumun karşılaştırılması gerekir. Ayrıca yüksek derecede yoğunlaşmış oligopol pazarlarda bilgi paylaşımının rekabeti sınırlandırmaya daha elverişli olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi değişimi, bilgi paylaşımı, rekabete hassas bilgi, kolaylaştırıcı eylem, oligopol pazar.

---

* Aslan Hukuk Bürosu, Av. Ece Fatma Aslan. İletişim için; ece.aslan@yilmazaslan.av.tr . Bu makalede yer verilen görüşler yazara ait olup Rekabet Kurumunun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Abstract

In accordance with our research, we reached to the conclusion that competition authorities do not evaluate information sharing as per se illegal. It is understood that there is a dual distinction in the assessment of information exchange systems in practice. Initially, sharing of information can be in the form of a facilitating practice which enables to carry out a per se illegal infringement and/ or a cartel. In a situation like this, the exchange may be banned and administrative fines may be given to the participating undertakings by the competition authorities.

Secondly, the action which is considered as illegal may only be information sharing on it's own. That is to say, an information exchange behavior which is not considered as a facilitating practice would be evaluated differently. Within the framework of competition authorities practice, it can be mentioned that information exchanges which are not in the context of facilitating practices, should be analyzed by rule of reason doctrine. Actual or potential competition infringements would be assessed in this context.

As the details will be seen in our study, market conditions should be observed to determine whether an information exchange distorts competition or not. If other adverse conditions regarding competition arose other than the normal conditions in the market, than the exchange may be determined as an infringement. Besides, information sharing in a highly concentrated oligopolistic market is more likely to restrict competition. Finally, if the market conditions are available and the information has a commercially sensitive nature it can be easily emphasized that information sharing has a potential to restrict competition.

Keywords: *Information exchange, information sharing, commercially sensitive information, facilitating practice, oligopolistic market.*

GİRİŞ

Rekabet Hukuku Uygulamasında Bilgi Değişimi isimli çalışmamız ile adı geçen eylemin uygulama mercileri tarafından ne şekilde sınıflandırıldığı ve değerlendirildiği ortaya koyularak konun teorik çerçevesi ana hatları ile çizilmeye çalışılmaktadır. Araştırma, somut olaylarla zenginleştirilerek okuyucular açısından anlayış kolaylığı yaratılmak istenmektedir. Ayrıca çalışmada detaylı karar incelenmeleri yapılarak uygulamacıların benzer durumlarla karşılaştıklarında önlerindeki olay ile örnek kararı karşılaştırmalarının kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

Çalışmamızda konuyla ilgili teorik tartışmalardan özellikle uzak durulmuş bunun yerine uygulamada kolaylık sağlayacak konulara temas edilerek ortaya çıkması hedeflenen pratik fayda gözetilmiştir. Araştırmalarımız ile hedeflenen emsal kararlar ışığında rekabet hukukunda bilgi paylaşımına güncel yaklaşımın ne olduğunu ortaya koyabilmektir.

Makalemizin ilerleyen bölümlerinde bilgi değişiminin Rekabet Hukuku'nda nasıl konumlandırıldığı, hangi koşullarda rekabeti sınırlandırma riski taşıdığı, bilginin hangi durumlarda rekabete hassas sayılacağı örnekler ile ortaya koyulacaktır. Bu çerçevede öncelikle Amerika, Avrupa Birliği ve bazı Üye Devletler Rekabet Hukuku uygulamalarında yaşanan gelişmeler izah edilecek daha sonra Türkiye uygulaması ele alınacaktır. Çalışmamızın son bölümünde ise tüm bu farklı kararların ortak noktaları ele alınarak bilgi değişimi konusunda baskın uygulamanın ne olduğu ortaya koyulmaya çalışılacak, bundan sapan kararların eleştirilmesi ile çalışmamıza son verilecektir.

Nihayet, bilgi değişimi anlaşmalarının rekabeti sınırlandırması riski taşımaları halinde yapılacak muafiyet incelemelerinde göz önünde bulundurulacak etkinlik savunmaları konumuzun kapsamı dışında görülerek incelemelerimize dahil edilmemiştir.

1. AMERİKA

1.1. Bilgi Değişimi Per se Hukuka Aykırı mı?

1996 yılında Federal Ticaret Komisyonu (FTC) ve Adalet Bakanlığı (DoJ) tarafından yayınlanmış olan Sağlık Hizmetleri Rehberi, sağlık sektöründe çalışan işçilerin ücret bilgilerinin değişimi ile ilgili olarak güvenli bölge getirmiştir. 2000 yılının Nisan ayında DoJ ve FTC tarafından birlikte yayınlanmış olan rakipler arasındaki işbirlikleri hakkında rehberde göre bir anlaşmanın güvenli bölge kapsamında olmaması, ilgili anlaşmanın otomatik olarak rekabete aykırı olacağı anlamına gelmemektedir. Bilakis bu nitelikli birçok anlaşmanın rekabeti artırıcı etkileri olabilir. İşbirliği Rehberi uyarınca güvenli bölgelerin dışında kalan anlaşmalar değerlendirilirken *rule of reason* analizi kurallarının uygulanması gerekir¹. Bu durum Amerikan hukuk sisteminde bilgi değişimi anlaşmalarının *per se* olarak değerlendirilmediğinin ve *rule of reason* analizi çerçevesinde değerlendirildiğinin göstergesidir. Nitekim doktrinde farklı yazarlar da bilgi değişiminin *rule of reason* çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği konusunda hem fikirdir². İlerleyen bölümlerde detaylı bir şekilde inceleneceği üzere, bilgi

1 FTC& US DoJ (2000), Antitrust Guidelines for Collaborations Among Competitors.

2 OVERGAARD P.B. (2003), "Market Transparency, Information Exchange and Competition", Helsinki, s.20.

değişimi eyleminin *per se* kapsamında mı yoksa *rule of reason* analizi çerçevesinde mi değerlendirilmesi gerektiği 2000’li yılların başından beri Fransa’da da tartışıla gelmiş ve Amerika ile aynı sonuca ulaşılmıştır.

1.2. Rule of Reason Analizi

Rakipler arasındaki işbirlikleri hakkında rehberde göre Yüksek Mahkeme tarafından rakipler arasındaki bir anlaşmanın hukuka uygun olup olmadığı değerlendirilirken iki çeşit analiz kullanılmaktadır, *per se* ve *rule of reason*. Rehberde göre belirli tip anlaşmaların rekabete zarar verme ihtimali çok yüksektir ve böyle anlaşmaların önemli derecede rekabeti arttırıcı etkileri bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu nitelikli anlaşmaların rekabete olası etkilerinin değerlendirilmesine gerek bulunmamaktadır. Söz konusu anlaşmalar, belirlendikleri takdirde, mutlak olarak hukuka aykırı sayılmaktadırlar. *Per se* çerçevesi dışında kalan diğer tüm anlaşmaların ise *rule of reason* kapsamında değerlendirilmeleri gerekmektedir. Bu durumda bir anlaşmanın tüm farazi rekabetçi etkileri araştırılacaktır.

Rehber’e göre fiyatları arttıran veya arzı kısıyan tüm anlaşmalar hemen her zaman *per se* yasaktır. Tipik olarak fiyatlarda veya çıktılarda rekabet etmeme anlaşmalarıdır. *Per se* yasak sayılan anlaşmalara, rakipler arasında fiyatları veya çıktıları belirleyen, ihaleye fesat karıştıran, müşterileri, sağlayıcıları, bölgeleri veya ticaret hatlarını bölüşmek sureti ile pazarları paylaşan, anlaşmalar da dahildir. Bu tip anlaşmalar, ticari amaçlarına, rekabete aykırı etkilerine, rekabeti arttıran faydalarına veya genel rekabetçi etkilerine bakılmaksızın yasak sayılırlar.

Per se yasak kapsamında olmayan anlaşmalar ise genel rekabetçi etkilerinin ne yönde olduğunun anlaşılabilmesi için *rule of reason* çerçevesinde analiz edilir. *Rule of reason* analizi ilgili anlaşmanın yapılmamış olduğu farazi durumunda rekabetin ne durumda olacağına odaklanır. Merkez soru ilgili anlaşmanın rekabete zarar verme ihtimalinin olup olmadığıdır. Bu çerçevede anlaşmanın yapılmamış olduğu farazi durumla karşılaştırıldığında mevcut durumda anlaşma nedeni ile fiyatların artması, arzın, kalitenin, hizmetin veya yeniliklerin azalması imkanının veya motivasyonun artmış olup olmadığı araştırılır.

“Açıklıkla görüldüğü üzere, bilgi değişimi anlaşmalarının rekabete olan etkilerinin değerlendirilmesinde ‘per se’ benzeri yaklaşımın kabul edilmesi mümkün değildir. Bu neviden anlaşmalara karşı piyasanın özelliklerini, anlaşmanın kapsamını ve amacını dikkate alan meseleci bir yaklaşım daha uygun gözükmektedir.” SANLI K.C. (2000), Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun’da Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği, Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi No: 3, Ankara, dn: 280, s. 198.

Rule of reason analizine öncelikle anlaşmanın doğası incelenerek başlanır. Bu inceleme çerçevesinde anlaşmanın ticari amacı ve anlaşma yürürlükte ise hali hazırda rekabete aykırı bir etkisinin olup olmadığı değerlendirilir. Eğer anlaşmanın doğasının incelenmesi neticesinde rekabet endişeleri doğurabileceği sonucuna ulaşırsa anlaşmanın daha derin bir şekilde incelenmesi gerekir. Bu çerçevede öncelikle anlaşmanın pazar gücü veya böyle bir gücün kullanılması sonucu doğurup doğurmayacağını belirlemek amacı ile pazarlar tanımlanır, pazar payları ve yoğunlaşma oranı hesaplanır. Daha sonra ilgili tarafların bağımsız bir şekilde rekabet etme imkanlarının ve motivasyonlarının olup olmadığı araştırılır (bu çerçevede anlaşmanın münhasır olup olmaması ve süresi önemli olabilir). Ayrıca rekabete aykırı etkileri ortadan kaldıracak veya caydırabilecek zamanlı, olası ve yeterli yeni girişlerin olup olmadığı gibi pazardaki diğer şartların da göz önünde bulundurulması gerekir.

Eğer söz konusu unsurların değerlendirilmesi rekabete aykırı zararların ortaya çıkma potansiyeli olmadığına işaret ediyor ise ayrıca anlaşmanın rekabeti arttırıcı etkilerinin değerlendirilmesine gerek yoktur. Eğer araştırma rekabete aykırı zararlara işaret ediyor ise ilgili anlaşmanın bu zararları dengeleyecek rekabeti arttırıcı yararların elde edilmesi için makul olarak gerekli olup olmadığına bakılır.

Anlaşmanın doğasının, ticari amacının, pazarda işleyişinin ve anlaşmadan doğan olası rekabet endişelerinin değerlendirilmesinde şu hususlar dikkate alınır. Anlaşmanın tarafların bağımsız ticari karar alma kabiliyetini sınırlandırıp sınırlandırmadığı. Tarafların ortak kontrolüne veya üretimde, önemli mal varlıklarında, fiyata, çıktılara veya diğer rekabete hassas değişkenlere ilişkin kararlarında, finansal çıkarlarının birleşmesine neden olup olmadığı. Anlaşmanın pazar gücü yaratıp yaratmadığı. Rehberine göre, anlaşmanın ticari amacı değerlendirilirken aynı zamanda tarafların niyetinin de göz önünde bulundurulması gerekir. Mevcut durumda anlaşmanın rekabete aykırı zararlara neden olup olmadığı. Amerika'da pazar gücünün yanı sıra değiştirilen bilginin doğası da analizlerde dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede bilgi değişiminin zamanlaması, bilginin ne kadar güncel olduğu, bilginin genel kamuya açık olup olmadığı, bilginin ne derecede spesifik olduğu ve bilgi değişiminin amacı gibi unsurlar göz önünde bulundurulmaktadır³.

Rehbere göre değerlendirme yapılırken yukarıda sayılan hususların yanında anlaşmadan etkilenen ilgili pazarların, pazar paylarının ve yoğunlaşma oranının da dikkate alınması gerekir.

³ Todd v. Exxon Corp., 275 F.3d 191 (2nd Cir. 2001)

Rule of reason analizinde tarafların rekabet etme imkanına ve motivasyonuna etki eden diğer unsurların da göz önünde bulundurulması gerekir. Bu unsurlar, anlaşma münhasır olup olmadığı, tarafların işbirliğinin mevcut olduğu pazarda birbirlerinden bağımsız rekabet etme kabiliyetlerinin olup olmadığıdır. Ayrıca tarafların rekabet etmek için gerekli mal varlıklarının kontrolüne bağımsız şekilde sahip olup olmadıkları ve tarafların işbirliğindeki veya birbirlerindeki finansal çıkarlarının boyutu bu çerçevede ele alınır. Bu kapsamda, tarafların birbirlerinin karar alma sürecinde kontrolü olup olmadığı, birbirlerinden bağımsız karar alıp alamadıkları, birbirlerinin yönetim kurullarına üye atama imkanlarının bulunup bulunmadığı da değerlendirilir. Nihayet anlaşmanın veya işbirliğinin süresinin de dikkate alınması gerekir.

Analizde sayılan hususların dışında işbirliğinin piyasaya giriş engeli oluşturup oluşturmadığının ve rekabeti arttıran yararlarının mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Rehberde göre etkinliklerin daha az kısıtlayıcı bir yöntemle ortaya çıkamıyor ve rekabete aykırı bir eylemden kaynaklanmıyor olması gerekir. Ayrıca işbirliğinin makul olarak gerekli olması ve etkinliklerin elde edilebilmesi için daha az sınırlayıcı alternatifin mevcut olmaması gerekir. Rehber uyarınca ilgili değerlendirme yapılırken sadece ticari hayatın pratiğine uygun alternatifler göz önünde bulundurulmalı, gerçekçi olmayan teorik daha az kısıtlayıcı alternatiflerin neler olabileceği değerlendirmeye alınmamalıdır.

Rehberde göre analiz sona erdirilmeden önce anlaşmanın veya işbirliğinin genel rekabetçi etkilerinin de gözden geçirilmesi gerekir. Bu çerçevede anlaşmanın nihai ürün fiyatında düşüşe veya kalitede artışa neden olup olmadığı araştırılır. Anlaşma ile yeni ürünlerin pazara girmesi veya mevcut kapasitenin artması da söz konusu olabilir. Bu gibi hallerde anlaşmanın rekabete etkisinin olumlu olduğu ifade edilebilir.

2. AVRUPA BİRLİĞİ

2.1. Deniz Taşımacılığı Hizmetlerine 81'inci Maddenin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz

Bilindiği gibi 1 Temmuz 2008 tarihinde Komisyon 81'inci maddenin deniz taşımacılığı hizmetleri sektörüne uygulanması hakkında bir rehber yayınlamıştır⁴. 2006 yılında Konsey çıkarmış olduğu 1419/2006 sayılı Tüzük ile, 4056/86 sayılı gemi konferansları grup muafiyeti Tüzüğü'nü 18 Ekim 2008 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırmıştır. Söz konusu tarihten itibaren gemi şirketleri tüm ticari faaliyetlerinin 81'inci maddeye uygun olup olmadığını değerlendirmek

⁴ European Commission (2008), Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to maritime transport services.

durumundadırlar. Komisyon 1 Temmuz 2008’de yayınlamış olduğu rehber ile gemi işletmecilerinin söz konusu değişikliğin ne şekilde uygulanacağını anlamalarına yardımcı olmayı hedeflemekte ve özellikle taşıyıcılar arasında bilgi değişimi hakkında detaylı açıklamalar getirmektedir.

Rehberin kamuoyuna açılması sürecinde gemicilik endüstrisi konferanslarının kaldırılması ertesi dönem için fiyatlarda ve kapasitelerde belirlilik sağlanması amacı ile bir bilgi değişimi projesi tasarlandığını ifade etmişlerdir. Rehber, söz konusu projenin hukuki açıdan değerlendirilmesi bakımından genel bir çerçeve getirmektedir⁵.

Her ne kadar söz konusu rehberin farklı sektörler bakımından uygulama kabiliyeti bulunmamakta ise de, özellikle bilgi değişimine ilişkin açıklamalar genel nitelikli olmaları bakımından yol gösterici olabilir. Rehber somut olaylara uyarlanabilecek genel analitik bir çerçeve getirmeyi amaçlamaktadır. Rehberdeki açıklamalar gerekçelere ve ilgili unsurlara ilişkin göstergeler sunmaktadır⁶.

Rehbere göre, bir bilgi değişimi sistemi hangi teşebbüslerin arasında bilgi değişeceği veya bilgilerin merkezileşmesi, bir araya getirilmesi ve işlenmesi ardından da katılımcılara belirlenmiş biçimde ve sıklıkta gönderilmesi temelinde bir düzenlemeyi gerektirmektedir⁷.

Rehberde, bir çok endüstride kümülatif istatistiklerin ve genel pazar bilgilerinin toplanması, değiştirilmesi ve yayınlanmasının ortak bir uygulama olduğu ifade edilmektedir. Yayınlanan bu bilgilerin pazardaki şeffaflığın ve tüketici bilgisinin artması bakımından olumlu olabileceği ayrıca bu durumun etkinlik artırıcı yönü bulunabileceği belirtilmektedir. Ancak rehbere göre, hassas ticari bilgilerin ve bireysel pazar verilerinin değiştirilmesi belirli şartlar altında 81’inci maddeyi ihlal edebilecektir⁸.

Rehberin bilgi değişimiyle ilgili bölümü dikkatli bir şekilde okunduğunda, Amerika’da FTC ve DoJ tarafından birlikte hazırlanmış olan Rakipler Arası İşbirlikleri Hakkında Rehber’de açıklanan *rule of reason* analizi yöntemiyle önemli ölçüde paralellik arz ettiği görülmektedir⁹. Ayrıca bilgi paylaşımına ilişkin rehberde sayılan prensipler ile Amerikan mahkeme kararlarında ortaya koyulmuş ilkelerin de örtüştüğü görülmektedir¹⁰. Bu çerçevede Komisyon’un da sadece bilgi

⁵ BERMIG C. ve RITTER C. (2008), “*The New Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to the maritime sector.*”, Competition Policy Newsletter (CPN) (2008), No:3, s. 25.

⁶ CPN (2008), No:3, s. 26.

⁷ Rehber, p. 38.

⁸ Rehber, p. 39.

⁹ FTC & US DoJ (2000), Antitrust Guidelines for Collaborations Among Competitors.

¹⁰ Todd v. Exxon Corp., 275 F. 3d 191 (2nd Cir. 2001)

değişimiyle ilgili eylemlerin *rule of reason* çerçevesinde değerlendirilmesi görüşünü benimsediği ifade edilebilir.

2.1.1. Genel Olarak

Topluluk rekabet hukuku bakımından bilgi değişimi sistemleri değerlendirilirken ikili ayrıma gidilmektedir¹¹. Bu çerçevede öncelikle bilgi değişiminin rekabete aykırı bir faaliyetin uygulanmasını kolaylaştırıcı bir eylem olup olmadığı incelenir. Rehberde bu ilk duruma örnek olarak kartel üyelerinin bilgi değişimi sayesinde anlaşmaya uyulup uyulmadığını izlemeleri gösterilmektedir. Bu durumda bilgi değişimi rekabete aykırı uygulamanın yanında tali olacak ve bilgi değişiminin değerlendirilmesi de rekabete aykırı söz konusu uygulamanın incelenmesi kapsamında ve bir bütün olarak gerçekleştirilecektir¹².

Rehberde göre bilgi değişiminin başlı başına etkileri nedeni ile ihlal potansiyelini taşıdığı hallerin ilk durumdan farklı olduğu belirtilmektedir. Buna, paylaşımın pazarın işleyişine ilişkin belirsizlikleri azalttığı veya ortadan kaldırdığı, bu nedenle teşebbüsler arasında rekabetin sınırlandığı haller örnek olarak gösterilmektedir. Rehberde göre, tüm ekonomik işletmeciler pazarda uygulamak istedikleri politikaları bağımsız bir şekilde belirlemelidirler. Bu nedenle teşebbüslerin diğer işletmeciler ile “amacı veya etkisi” rekabeti sınırlandırmak olan doğrudan veya dolaylı irtibat halinde olmaları engellenmelidir. Rehber, söz konusu değerlendirme yapılırken malların veya hizmetlerin niteliklerinin, teşebbüslerin büyüklüklerinin, sayılarının, pazar büyüklüğünün ve irtibat nedeni ile pazarda normalde mevcut bulunmayan koşulların ortaya çıkıp çıkmadığının dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir. Bu çerçevede rehber, kağıt hamuru pazarında üreticiler tarafından her üç ayda bir tek yanlı olarak fiyatların ilan edilmesinin, rakiplerin gelecekteki davranışlarına ilişkin belirsizliği ortadan kaldırmadığını belirten Komisyon kararını hatırlatmaktadır. Söz konusu kararda üreticiler arasında herhangi bir uyumlu eylem bulunmaması da davranışın 81’inci maddeyi ihlal etmediği şekilde yorumlanmıştır¹³.

Rehberde Topluluk mahkemelerinin içtihatlarının bilgi değişiminin olası etkilerinin değerlendirilmesi açısından genel çerçeveyi oluşturduğu ifade

¹¹ VAN BAEL ve BELLIS (2005), Competition Law of the European Community, Kluwer Law International, Netherlands, s. 421, 422.

¹² Rehber, p. 42.

¹³ Rehber, p. 43. Joined Cases C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85, C-125/85, C-129/85, A. Ahlström Osakeyhtiö and Others v Commission, [1993], p. 59-65. İlgili karar hakkında detaylı açıklama için bkz. KEKEVİ H. G. (2003), Anlaşma Uyumlu Eylem ve Birlikte Hakim Durumun Kötüye Kullanılmasında Kolaylaştırıcı Eylemler, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, No: 21, Ankara, s. 33 vd. WHISH R. (2005), Competition Law, Oxford University Press, New York, s. 494- 495.

edilmektedir. Mahkeme kararları ile tam anlamıyla rekabetçi bir pazarda şeffaflığın sağlayıcılar arasındaki rekabeti şiddetlendireceği ortaya koyulmuştur. Ancak yine Mahkeme kararları uyarınca yüksek derecede yoğunlaşmış oligopol piyasalarda, diğer sağlayıcıları ve tüketicileri dışlayacak şekilde, önemli rakipler arasında, kısa aralıklarla, bireysel satışlara ilişkin hassas bilgilerin değişimi rekabeti önemli derecede zayıflatabilecektir. Rehber bu gibi durumlarda pazarın işleyişine ilişkin düzenli ve sık bilgi değişiminin, periyodik olarak tüm rakiplere çeşitli teşebbüslerin pazar pozisyonlarının ve stratejilerinin ifşa edilmesine neden olacağını belirtmektedir. Rehber’de ayrıca teşebbüslerin rakipleri ile daha önce yapmış oldukları tartışmaların baskısı nedeni ile karar alma bağımsızlıklarının azalması halinde bilgi paylaşımının, pazar yüksek derecede yoğunlaşmış olmasa dahi, rekabet kurallarını ihlal edebileceğini ortaya koyan bir mahkeme kararı olduğu belirtilmektedir¹⁴.

Rehber uyarınca bilgi paylaşımının fiili veya potansiyel etkilerinin somut olayın şartlarına göre değerlendirilmesi gerekir. Buna göre değerlendirmelerde her olaya özgü farklı unsurların göz önünde bulundurulması gerekir. Bu çerçevede değişimin gerçekleştiği pazarın yapısının ve değiştirilen bilginin niteliğinin Komisyon değerlendirmelerinde dikkate alınan kilit iki unsur olduğu belirtilmektedir¹⁵. Rehberde değerlendirme, bilgi değişiminin fiili ve potansiyel etkilerini dikkate almalıdır. Bu etkiler göz önünde bulundurulurken, bilgi değişiminin mevcut olmadığı durumda rekabetin ne olacağı ile değişimin mevcut olduğu durumun karşılaştırılması gerekmektedir. Rehber uyarınca bir bilgi değişiminin 81(1)’inci madde kapsamına girebilmesi için rekabet parametreleri üzerinde önemli derecede olumsuz etkilerinin bulunması gerekir¹⁶.

2.1.2. Pazar Yapısı

Rehberde göre yoğunlaşma seviyesinin, arz ve talebin yapısının paylaşımın 81(1)’inci madde kapsamına girip girmediğinin belirlenmesinde kilit rolü bulunmaktadır. Yoğunlaşma seviyesi özellikle oligopol pazarlar bakımından önemlidir, çünkü bu pazarlarda sınırlayıcı etkilerin ortaya çıkması ve sürdürülebilmesi daha az yoğunlaşmış pazarlara nazaran daha kolaydır. Rehber, yoğunlaşmış bir pazarda şeffaflığın artmasının firmaların birbirlerine olan bağımlılıklarını arttırabileceğini ve rekabetin şiddetini azaltabileceğini ifade

¹⁴ Rehber, p. 44.

¹⁵ Komisyon, bilgi değişiminin rekabeti sınırlandırma potansiyeli belirlenirken dikkate alınması gereken hususların değiştirilen bilginin niteliği ve ilgili pazarın yapısı olması gerektiğine ilişkin uygulama ilkesini ilk kez 1978 tarihli Rekabet Politikası Raporunda belirtmiştir. Bkz. KEKEVİ (2003), s. 34. Ayrıca bkz. JONES ve SUFRIN (2008), *EC Competition Law*, Oxford University Press, New York, 2008, s. 903.

¹⁶ Rehber, p. 45.

etmektedir. Rehber uyarınca yoğunlaşma seviyesi dışında, arz ve talebin yapısı da önemlidir. Ayrıca rakip işletmecilerin sayısı, pazar payları arasındaki simetri ve istikrar, rakipler arasında yapısal bağların mevcudiyeti gibi hususlar da dikkate alınmalıdır. Rehber, Komisyon'un sayılanların dışında, ürünün homojen olup olmadığı ve pazardaki şeffaflığın bütünü gibi bazı diğer unsurları da değerlendirmelerinde dikkate almaktadır¹⁷.

2.1.3. Değiştirilen Bilginin Niteliği

Rehber uyarınca fiyat, kapasite, veya maliyet gibi rekabet parametreleriyle ilgili bilgilerin paylaşılması diğer bilgilere kıyasla 81(1)'inci madde kapsamında değerlendirilme bakımından daha risklidir. Buna göre bilginin ticari açıdan ne denli hassas olduğu aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir¹⁸.

Halka Açık Olan- Olmayan Bilgi: Rehberde göre kural olarak halka açık bilgilerin paylaşılması 81(1)'inci maddenin ihlali anlamına gelmemektedir. Ancak, pazardaki şeffaflığın seviyesi yüksekse, paylaşım bilgiyi daha ulaşılabilir hale getiriyorsa ve değiştirilen bilgi, halka açık diğer bilgilerle birleştirilerek daha detaylı sonuçlara ulaşılabiliriyorsa, paylaşım rekabeti sınırlayıcı olabilecektir¹⁹.

Bireysel- Kümülatif Bilgi: Rehberde bireysel ve kümülatif veri ayrımına gidilmektedir. Buna göre, bireysel veri belirlenmiş veya belirlenebilir bir teşebbüs ile ilgilidir. Kümülatif veri ise yeterli sayıda bağımsız teşebbüsün verilerinin birleştirilmesi ile elde edilir. Veriler bu şekilde birleştirildiğinde, teşebbüslere ait bireysel verilerin belirlenmesi imkansız hale gelmelidir. Bireysel verilerin paylaşılması, kümülatif verilere nazaran 81(1)'inci madde kapsamına girme bakımından daha risklidir. Rehberde Komisyon'un bilgilerin birleştirilme seviyelerine ayrıca önem verdiği ifade edilmektedir. Rehberde göre veriler öyle bir birleştirilmelidir ki teşebbüslerin doğrudan veya dolaylı biçimde rakiplerinin rekabetçi stratejilerini belirlemeleri mümkün olmamalıdır²⁰.

Bilginin Yaşı: Rehber uyarınca verinin yaşı ve ilgili olduğu periyod da önemlidir. Buna göre bir veri geçmişe ait, güncel veya geleceğe ilişkin olabilir. Rehberde geçmişe ait bilginin paylaşılmasının genellikle 81(1)'inci maddenin kapsamında değerlendirilmeyeceği, çünkü ilgili bilginin teşebbüsün gelecekteki davranışına gerçek bir etkisi olmayacağı belirtilmektedir. Rehber, Komisyon'un

¹⁷ Rehber, p. 47-49. Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz. VAN BAEL ve BELLIS (2005), s. 422-424. Ayrıca bkz. WHISH (2005), s. 487, 491.

¹⁸ Rehber, p. 50. Konuyla ilgili bilgi için bkz. JONES ve SUFRIN (2008), s. 903, 904. Ayrıca bkz. VAN BAEL ve BELLIS (2005), s. 424- 430 ve WHISH (2005), s. 487, 492.

¹⁹ Rehber, p. 51.

²⁰ Rehber, p. 52.

eski kararlarında bir yıldan daha yaşlı olan bilgilerin geçmişe ait sayılacağı, bir yıldan daha yeni bilgilerin ise güncel sayılacağını belirttiğini, ancak bilginin geçmişe ait mi yoksa güncel mi sayılacağını biraz daha esnek bir çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Rehberde söz konusu değerlendirme yapılırken ilgili pazarda hangi verilerin eski sayıldığı dikkate alınmalıdır. Buna göre veri kümülatif ise, bireysel veriye nazaran daha kısa süreden sonra geçmişe ilişkin sayılacaktır. Ayrıca güncel miktar ve kapasite verilerinin değiştirilmesi de, eğer söz konusu bilgi bireysel işlemlerin doğrudan veya dolaylı olarak belirlenmesine engel olacak seviyede birleştirilmiş ise, rekabeti sınırlayıcı sayılmayacaktır. Rehberde geleceğe ilişkin veri, bir teşebbüsün pazarın ne şekilde gelişeceğine veya pazarda izlemeyi istediği stratejiye ilişkin bilgi olarak tanımlanmaktadır. Rehberde göre, geleceğe ilişkin bilgi paylaşımı, özellikle bilginin fiyata veya çıktılara ilişkin olması halinde, problem teşkil edebilecektir. Çünkü bu durum bir teşebbüsün pazarda izlemeyi düşündüğü ticari stratejinin ifşa olmasına neden olabilecektir ve bu nedenle taraflar arasındaki rekabetçi ilişki azalabilecek ve rekabet sınırlanabilecektir²¹.

Değişimin sıklığı: Rehber uyarınca bilgi paylaşımının değerlendirilmesinde değişim sıklığının da göz önünde bulundurulması gerekir. Buna göre, bilginin değişim sıklığı arttıkça rakipler daha hızlı davranabileceklerdir. Ayrıca bu durum misillemeye ve pazarda rekabetçi davranma güdüsünün azalmasına neden olabilecektir²².

Verinin ne şekilde yayıldığı: Rehberde göre, değişimin pazardaki etkilerinin değerlendirilmesinde verinin ne şekilde yayıldığı da göz önünde bulundurulması gerekir. Bu çerçevede, bilgi müşteriler ile ne kadar çok paylaşıyorsa, sorun teşkil etmesi o ihtimali de o kadar azalacaktır. Ancak, eğer pazardaki şeffaflık sadece sağlayıcıların lehine artıyorsa, bu durum müşterilerin artan gizli rekabetten faydalanmalarını önüne geçebilecektir²³.

Etkinlikler: Rehberde bilgi değişiminin aynı zamanda bazı etkinlikler yaratabileceği ifade edilmektedir²⁴. Buna göre, bilgi değişimi yatırımların daha iyi

²¹ Rehber, p. 54.

²² Rehber, p. 55.

²³ Rehber, p. 56.

²⁴ Komisyon bilgi değişimi anlaşmalarının faydalı neticelerinin olabileceğini ilk kez 1968 tarihli İşbirliği Anlaşmalarına İlişkin Bildirimi'nde kabul etmiştir. Söz konusu Bildirim'de faydalı ve 81(1)'inci maddeyi ihlal etmeyen çeşitli tiplerdeki anlaşmalar tarif edilmektedir. Listeye göre, sadece fikir veya deneyim paylaşmayı, ortak pazar araştırması yapmayı, şirketler veya endüstriler hakkında karşılaştırmalı çalışmalar yapmayı, ortak istatistik ve hesaplama yöntemi hazırlamayı hedefleyen anlaşmalar 81(1)'inci maddeyi ihlal etmeyeceklerdir. Esasen sayılan anlaşmalar açıkça bilgi paylaşımı içerdikleri halde Komisyon ilgili teşebbüsler gelecekteki pazar davranışlarını bağımsız bir şekilde belirleyebildikleri müddetçe bunlara karşı çıkmamaktadır.

planlanmasını veya kapasitenin daha etkin kullanılmasını sağlayabilir. Ancak rehber uyarınca söz konusu etkinliklerin doğrulanması, müşterilere aktarılması ve 81(3)'üncü madde çerçevesinde rekabete aykırı etkilerinin dengelenmesi gerekir²⁵. Rehberde, bir ticaret birliğinin düzenli ve sık aralıklarla fiyata, çıktılara, kapasiteye ve yatırımlara ilişkin veri topladığı ve bu veriyi üyelerine dağıttığı bir kurguda, paylaşımın hatalı beklentiler nedeni ile fazla kapasite oluşmasını engelleyebileceği ve teşebbüslerin kendi ticari stratejilerini belirlemelerini kolaylaştırabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca rehberde göre tam rekabet teorisi, mükemmel bir bilgi serbestisi olduğu varsayımına dayanmaktadır. Buna göre, bir çok alıcının ve satıcının olduğu bir pazarın şeffaf olması olumludur. Böyle bir durumda tüketiciler de bilgiye eksiksiz biçimde ulaşabilecekler ve kendilerine sunulan mal veya hizmetlerden hangilerinin beklentilerini daha iyi karşılayacaklarını bilebileceklerdir. Bu sayede rekabet ençoklaşacaktır. Sonuç olarak rehberde fikirlerin veya deneyimlerin paylaşılmasının rekabete zarar vermeyeceği bilakis faydalı olabileceği ifade edilmektedir²⁶.

2.2. Bilgi Değişimine İlişkin AB Kararları

2.2.1. AB Komisyonu'nun Kartel Kararları

Sodium Chlorate (SC) cartel kararı²⁷ ile Komisyon 11 Haziran 2008 tarihinde SC sektöründe faaliyet göstermekte olan bazı firmalara toplamda 79 milyon euro para cezası verilmesine karar vermiştir. Kartel üyeleri ilgili ürün pazarını stabilize etmek amacı ile SC ürününün satış miktarlarını aralarında paylaşmışlar, müşterilerine uyguladıkları fiyat politikasını koordine etmişler ve bu sayede kendi kar marjlarını maksimize etmişlerdir. Anlaşma taraflarının kartele uyum gösterip göstermediklerini izlemek amacı ile karşılıklı toplantılar ve telefon görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve söz konusu görüşmelerde müşteriler ile yapılan sözleşmelerin şartları (müşteri ile ne kadar miktar ürün için hangi fiyattan anlaşıldığı) gibi ticari açıdan hassas bilgiler değiştirilmiştir.

Aluminium Fluoride (AlF) cartel kararı²⁸ ile Komisyon 25 Haziran 2008 tarihinde AlF üreticilerine toplam 4,97 milyon euro ceza verilmesine karar vermiştir. Kartel üyeleri AlF ürününün fiyatını global olarak arttırmak amacı ile

---

Notice on Cooperation Agreements, OJ [1968] CMLR D5. İşbirliği anlaşmalarına ilişkin bildirim Komisyon'un Yatay İşbirliği Anlaşmalarına ilişkin Rehberinin yürürlüğe girmesi ile lağvedilmiştir. Ancak ilgili rehberde konuyla ilgili herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bkz. Guidelines on the Horizontal Cooperation Agreements, OJ [2001] C3/2, 4 CMLR 819. WHISH 2005, s. 490.

²⁵ Rehber, p. 58.

²⁶ JONES ve SUFRIN (2008), s. 902.

²⁷ Case 38.695. CPN, Number (No) 3- 2008, s. 58

²⁸ Case 39.180. CPN (2008), No: 3, s. 58.

bir araya gelmişlerdir. Bu doğrultuda anlaşma tarafları bazı bölgelerde pazarı paylaşmışlar ve ticari açıdan hassas bilgileri değiştirmişlerdir. Kartel anlaşmasına tüm üyelerin uymasını sağlamak amacı ile bir izleme mekanizması geliştirilmiştir.

Copper Fittings karteli kararı²⁹ ile Komisyon 20 Eylül 2006 tarihinde ilgili ürün pazarında faaliyet göstermekte olan 30'dan fazla firmaya fiyatları ve indirim oranlarını birlikte belirledikleri, fiyat artışları bakımından koordine davrandıkları, müşteri paylaştıkları ve uygulama mekanizması olarak ticari açıdan hassas bilgileri değiştirdikleri için toplam 314,7 milyon euro para cezası vermiştir.

Acrylic Glass cartel kararı³⁰ ile 31 Mayıs 2006'da Komisyon ilgili dört teşebbüse toplamda 344,5 milyon euro para cezası verilmesine karar vermiştir. İlgili teşebbüsler fiyatları birlikte belirlemiş ve uygulamayı izleyecek mekanizmalar geliştirmişlerdir. Ayrıca söz konusu teşebbüsler fiyat konusunda anlaşabilmek ve söz konusu anlaşmanın uygulamasını izlemek amacı ile ticari açıdan hassas bilgilerini değiştirmişler ve düzenli toplantılar düzenlemişlerdir.

Hydrogen Peroxide (HP) and Perborate (PBS) cartel kararı³¹ ile Komisyon 3 Mayıs 2006'da ilgili ürün pazarında faaliyet göstermekte olan yedi teşebbüse toplamda 388 milyon euro para cezası verilmesine karar vermiştir. Kartel üyeleri mevcut pazar paylarını korumak amacı ile ticari açıdan hassas bilgileri değiştirmişlerdir. Ayrıca söz konusu teşebbüsler pazarın büyümesini kontrol altına almaya çalışmışlar ve izleme mekanizmaları geliştirmişlerdir. Teşebbüslerin faaliyetleri neticesinde fiyatlarda iki katına varan artışlar gözlenmiştir.

Rubber Chemicals cartel kararı³² ile 21 Aralık 2005 tarihinde Komisyon dört teşebbüse toplam 76 milyon euro para cezası vermiştir. Söz konusu teşebbüsler anlaşma süresince müşterilerine verdikleri fiyatlara ve miktarlara ilişkin hassas ticari bilgilerini değiştirmiş ve ilgili ürünün fiyatlarını birlikte belirlemişlerdir³³.

Industrial Bags cartel kararı³⁴ ile Komisyon 16 adet endüstriyel plastik torba üreticisine toplam 290,71 milyon euro para cezası vermiştir. Kartel üyeleri fiyatları ve satış kotalarını belirlemiş, büyük müşterilerin siparişlerini bölüştürmüş,

²⁹ CPN (2007), No:1, Spring, s. 65.

³⁰ CPN (2006), No: 3, Autumn, s.33.

³¹ CPN (2006), No:3, Autumn, s. 31.

³² COMP/ 38.443.

³³ CPN (2006), No:1, Spring, s. 66.

³⁴ COMP 38.354, Report on Competition Policy (RCP), 2005, s. 68.

ihallere fesat karıştırmış, satış fiyatlarına ve miktarlarına ilişkin bilgileri değiştirmiştir.

Raw Tobacco Italy cartel kararı³⁵ ile Komisyon 20 Ekim 2005 tarihinde İtalya'daki lider tütün işleyicilerine (dört İspanyol, bir İtalyan firma) birlikleri aracılığı ile alım stratejilerini ve azami alım fiyatlarını birlikte belirledikleri ve İspanya'daki sağlayıcılarını bölüştükleri için toplam 56 milyon euro para cezası vermiştir. Söz konusu firmalar tütün satışı için düzenlenen kamu ihalelerine de fesat karıştırmışlardır. Söz konusu firmalar aynı zamanda düzenli bir biçimde fiyatlara ve miktarlara ilişkin hassas ticari bilgilerini değiştirmek sureti ile gelişmiş izleme ve uygulama mekanizmaları oluşturmuşlardır. Komisyon asgari fiyatları birlikte belirledikleri için tütün üreticilerine de sembolik bir para cezası vermiştir³⁶.

Industrial Thread cartel kararı³⁷ ile Komisyon 14 Eylül 2005 tarihinde ilgili teşebbüslere toplam 43,5 milyon euro para cezası vermiştir. Söz konusu teşebbüsler ilgili pazarda fiyatları birlikte arttırmışlar, fiyata ilişkin hassas ticari bilgilerini (fiyat listelerini) değiştirmişler, birbirlerinin fiyatlarının altında fiyat belirlemekten imtina etmişler, müşteri paylaşmışlar ve kartele üye olmayan üreticilerin de dahil olmasını sağlamaya çalışmışlardır³⁸.

Monochloroacetic Acid (MCAA) cartel kararı³⁹ ile Komisyon 19 Ocak 2005'te ilgili üç teşebbüse toplam 217 milyon euro para cezası vermiştir. İlgili teşebbüsler kartel süresince miktar kotalarını ve müşterileri paylaşmışlar, fiyatları birlikte arttırmışlar, satış miktarları ve fiyatları hakkında bilgilerini değiştirmişler, karteli izlemişler ve kartelin uygulanmasını temin etmek amacı ile bir tazminat mekanizması öngörmüşlerdir. Ayrıca kartel üyeleri düzenli olarak yılda iki ila dört kez toplanarak kartelin düzenli bir biçimde işlemlerini sağlamışlardır^{40/41}.

Choline Chloride cartel kararı⁴² ile 9 Aralık 2004 tarihinde Komisyon ilgili teşebbüslere global fiyatları birlikte belirleme ve arttırma, global pazarı bölüşme, dağıtıcıları kontrol etme ve hassas ticari bilgileri değiştirme nedenleri ile toplam 66 milyon euro para cezası vermiştir.

³⁵ COMP/ 38.281.

³⁶ CPN (2005), No:1, Spring, s. 65.

³⁷ COMP/ 38.337.

³⁸ CPN(2006), No:1, Spring, s. 64.

³⁹ COMP/ 37.773.

⁴⁰ CPN (2005), No:1, Spring, s. 71.

⁴¹KRISTOF M. (2006), "Developments in cartel case-law: Commission decision and Court judgements of 2005", CPN, No:1, Spring, s. 57- 60.

⁴² COMP/37.533. Report on Competition Policy (RCP) 2004, Volume (vol.) 1, s. 41.

Sorbates cartel kararı⁴³ ile Komisyon 1 Ekim 2003 tarihinde fiyat belirleyen, pazar ve satış miktarları ile Pazar payları bilgilerini paylaşan bir kartele taraf olan ilgili teşebbüslere toplam 138,4 milyon euro para cezası vermiştir.

Food flavour enhancers (nucleotide) cartel kararı⁴⁴ ile Komisyon 17 Aralık 2002 tarihinde nükleotid pazarında faaliyet gösteren dört teşebbüse fiyatları birlikte belirledikleri, müşteri paylaştıkları ve satış bilgilerine ilişkin hassas ticari bilgilerini değiştikleri için toplam 20,56 milyon euro para cezası vermiştir. Kartel, üyelerin periyodik olarak toplanmaları ile uygulanmıştır.

Specialty graphite price-fixing cartel kararı⁴⁵ ile Komisyon 17 Aralık 2002 tarihinde ilgili teşebbüslere fiyatları birlikte belirledikleri, hassas ticari bilgilerini değiştirdikleri ve pazarı paylaştıkları için toplam 60,6 milyon euro para cezası vermiştir. Kartel üyeleri anlaşmanın izlenmesi ve uygulanması için periyodik toplantılar düzenlemişlerdir. Kartel süresince periyodik olarak taraflar hangi tarihte hangi teşebbüsün ne kadar fiyat açıklayacağını tartışmışlardır⁴⁶.

Plasterboard cartel kararı⁴⁷ ile Komisyon 27 Kasım 2002 tarihinde ilgili teşebbüslere fiyatları birlikte belirledikleri, fiyat artışlarından birbirlerini haberdar ettikleri ve satış miktarlarına ilişkin bilgileri değiştirdikleri için toplam 478 milyon euro para cezası vermiştir.

Methionine (animal feed) cartel kararı⁴⁸ ile Komisyon 2 Temmuz 2002 tarihinde ilgili üç teşebbüse fiyatları birlikte belirledikleri, birbirlerine fiyat artışlarını haber verdikleri, satış miktarlarına ve Pazar paylarına ilişkin hassas ticari bilgileri değiştirdikleri için toplam 227 milyon euro para cezası vermiştir.

The carbonless paper cartel kararı⁴⁹ ile Komisyon 20 Aralık 2001 tarihinde ilgili teşebbüslere fiyatları birlikte belirledikleri için toplam 313,69 milyon euro para cezası vermiştir. Taraflar anlaşılan fiyat artışlarının uygulanabilmesi için satış kotaları belirlemişler ve pazar paylarını sabitlemişlerdir. Anlaşmanın izlenmesi için taraflar fiyat ve satış miktarı gibi ticari açıdan hassas bilgi değişiminde bulunmuşlardır.

⁴³ COMP/E1-37.370. RCP, 2003, s. 182.

⁴⁴ COMP/E-1/37.671. CPN, No: 1, Spring, 2003, s. 65.

⁴⁵ COMP/E-2/37.667. CPN, No: 1, Spring, 2003, s. 66.

⁴⁶ CRP, 2002, s. 181.

⁴⁷ COMP/37.152. RCP, 2002, s. 32, 185.

⁴⁸ CPN (2002), No: 3, October, s. 55.

⁴⁹ CPN(2002), No: 1, February, s. 42.

Belgian Beer cartel kararı⁵⁰ ile Komisyon 5 Aralık 2001 tarihinde Belçika bira pazarında faaliyet göstermekte olan ilgili teşebbüslere pazar paylaştıkları, fiyatları birlikte belirledikleri ve bilgi değiştirdikleri için toplam 91 milyon euro para cezası vermiştir. Kartel genel bir saldırmazlık anlaşması biçiminde oluşmuştur. Kartel ile otel, restoran ve kafeleri içeren (horeca) sektöründe yatırımlar ve reklamlar azaltılmış, söz konusu sektördeki müşteriler paylaşılmış, perakende sektöründe fiyatlar belirlenmiş, horeca sektörü için tarife belirlenmiş ve her iki sektör için detaylı bir şekilde satış miktarlarına ilişkin hassas ticari bilgiler değiştirilmiştir. Ayrıca özel markalı biralar sektöründe de fiyat savaşlarından kaçınılmış, müşteri paylaşımına gidilmiş ve taraflar müşterilerine yaptıkları satışların miktarlarına ilişkin hassas ticari bilgileri birbirleri ile değiştirmişlerdir.

Vitamin cartel kararı⁵¹ ile Komisyon, 21 Kasım 2001 tarihinde ilgili teşebbüslere, fiyatları birlikte belirledikleri, satış kotalarını paylaştıkları, karteli izlemek ve uygulamak amacı ile düzenli biçimde toplantılar tertip ettikleri (her ay veya üç ayda bir), söz konusu toplantılarda satış miktarlarına, değerlerine ve fiyatlarına ilişkin hassas ticari bilgilerini değiştirdikleri ve tazminat mekanizması oluşturdukları için toplam 855,23 milyon euro para cezası vermiştir.

The lysine cartel kararı⁵² ile Komisyon 7 Haziran 2000 tarihinde ilgili beş teşebbüse global anlamda ilgili ürünün fiyatlarını belirleyen bir kartel olmaları sebebi ile 110 milyon euro para cezası vermiştir. Söz konusu teşebbüsler dünya çapında fiyatları belirlemek amacı ile satış kotalarını sabitlemişler ve hassas ticari bilgilerini değiştirmişlerdir.

European Producers of Beams Cartel kararı⁵³ ile Komisyon 16 Şubat 1994 tarihinde Avrupalı uzun demir üreticilerine Topluluk uzun demir çelik pazarında anlaşma, teşebbüs birliği kararları ve uyumlu eylemler aracılığı ile fiyatları ve üretim kotalarını birlikte belirledikleri, pazar paylaştıkları ve kapsamlı bir şekilde bilgi değiştirdikleri için toplam 104 milyon ECU para cezası vermiştir. Söz konusu ihlaller hem Topluluk boyutunda hem ulusal boyutlarda hem de İskandinavya pazarlarını kapsayacak şekilde gerçekleşmiş olup yalnızca üreticiler değil aynı zamanda söz konusu üreticilerin oluşturdukları teşebbüs birlikleri de karteğe taraflardır. Komisyon söz konusu kararında da bilgi değişimini başlı başına bir ihlal olarak değil, kolaylaştırıcı eylem olarak değerlendirmiştir. Komisyon'a göre bilgi değişimi kartel anlaşmasının uygulanmasını izlemek amacı

⁵⁰ CPN(2002), No: 1, February, s. 37.

⁵¹ CPN (2002), No: 1, February, s. 31.

⁵² RCP (2000), s. 36.

⁵³ 94/215/ECSC, OJ L 116, 06.05.1994, s. 1- 62.

ile oluşturulmuş asıl ve daha büyük bir ihlal olan fiyat belirleme ve pazar paylaşma gibi anlaşmaların tali bir parçasıdır⁵⁴.

Polypropylene Cartel kararı⁵⁵ ile Komisyon 23 Nisan 1986 tarihinde petrokimya endüstrisinde faaliyet göstermekte olan on beş teşebbüse ayda iki kez düzenli ve gizli olarak toplanıp ticari politikalarını birlikte belirledikleri, hedef veya asgari fiyatları birlikte belirledikleri, hedef fiyatların gerçekleşmesi için geçici sürelerle arzın kısıtlanması, detaylı olarak bilgi paylaşılması, yerel düzeyde toplantılar düzenlenmesi ve hesap yönetimi sistemi aracılığı ile müşterilere fiyat artışlarının yansıtılması gibi bir dizi önlem geliştirdikleri, yıllık satış hedefleri veya kotalar getirmek sureti ile pazarı paylaştıkları için toplam 56,4 milyon ECU para cezası vermiştir. Söz konusu kararda bilgi değişimi sistemi asıl ve daha büyük bir ihlalin tali ve kolaylaştırıcı bir eylemi olarak değerlendirilmiştir.

Vegetable Parchment Cartel kararı ile Komisyon, 23 Aralık 1977 tarihinde, talebin daraldığı ve Topluluk genelinde üretimin azaldığı bir pazar olan bitkisel parşömen pazarında faaliyet gösteren üreticilere; kurmuş oldukları teşebbüs birliği aracılığı ile üretim, tüketim ve detaylı satış bilgilerini değiştirdikleri (her bir üretici ilgili ülke bazında yaptığı ihracat faturalarını birliğe göndermektedir, söz konusu bilgiler hem satış miktarlarına hem de fiyatlara ilişkindir); ihracat pazarlarındaki fiyat artış oranlarını ve tarihlerini hazırladıkları fiyat listelerine göre belirledikleri; periyodik olarak toplantılar düzenleyip fiyat bilgilerini değiştirdikleri; pazar paylaştıkları ve nihayet paralel ticareti engelledikleri için para cezası vermiştir⁵⁶.

2.2.2. AB Komisyonu'nun Doğrudan Bilgi Değişimiyle İlgili Kararları

AB Komisyonu'nun ilgili teşebbüsler tarafından menfi tespit veya muafiyet başvurusunda bulunan bilgi değişimi sistemleri hakkında verdiği kararlar incelendiğinde *UK Tractor* ve *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kararlarında Komisyon'un bildirim konusu sistemlere rekabeti sınırlayabilecekleri gerekçesi ile izin vermediği görülmektedir. Komisyon'un bir bilgi değişimi sisteminin hangi koşullar altında rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip olduğunu izah etmiş olması bakımından ilgili kararlar son derece önemlidir. Örneğin *UK Tractor* kararında Komisyon ilgili bilgi değişimi sisteminin, Üye Devletler arasındaki paralel ticareti engellemesi nedeni ile rekabeti sınırlandırdığına karar vermiştir⁵⁷.

⁵⁴ Case C- 194/99 P, Thyssen Stahl AG v Commission, 2 October 2003, p. 53.

⁵⁵ 86/398/EEC, OJ L 230, 18.08.1986, s. 1-66. Ayrıca bkz. 8 July 1999, Case C- 49/ 92 P, Commission v Anic Participazioni SpA. İlgili karar hakkında detaylı açıklama için bkz. KEKEVİ (2003), s. 35 vd.

⁵⁶ 78/252/EEC, OJ L 070, 13.03.1978, s. 54- 68, p. 6,7, 63-73.

⁵⁷ WHISH (2005), s. 490.

Wirtschaftsvereinigung Stahl kararında ise Komisyon, bilgi değişimi sisteminin ilgili pazarın özellikleri sebebi ile rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip olduğunu belirtmiş ve bu nedenle söz konusu sisteme menfi tespit veya muafiyet vermemiştir. Komisyon'un söz konusu kararında ilgili pazara ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeler daha detaylı olarak incelenecektir. Ancak yeri gelmişken söz konusu kararda Komisyon'un Avrupa yassı demir çelik ürünleri pazarında fazla kapasiteye dayalı arz fazlasının mevcut olması, talebin düşük ve sabit olması, Üye Devletler arasındaki ticaretin düşük seyretmesi, ürünlerin homojen olması, ilgili teşebbüslerin pazar paylarının sabit seyrettiği doygun bir pazar olması gerekçeleri ile ilgili teşebbüsler arasında aylık olarak bireysel teslimat ve pazar payı bilgilerini paylaşmalarına izin vermediği belirtilmelidir. Nihayet her iki kararda da ilgili teşebbüslerin Komisyon'a bildirimde bulunmadan önce ilgili bilgi değişimi sistemlerini hayata geçirdikleri, ancak bu nedenle para cezasına mahkum edilmedikleri görülmektedir.

İlgili kararlardan da açıkça anlaşılacağı üzere Komisyon teşebbüsler arasında rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip bir bilgi değişimi sistemi kurulduğunda henüz rekabet sınırlandırılmamış olduğundan dolayı para cezasına hükmetmemekte, sadece bilgi değişiminin sona erdirilmesini talep etmekle yetinmektedir. Komisyon'un bir bilgi değişimi sistemini nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verebilmesi için söz konusu sistemin fiilen rekabeti sınırlandırması gerekir.

UK Tractors:⁵⁸ 1989 yılında Komisyon traktör ve tarımsal makine üreticilerinin, üretici ve ithalatçı birliklerinin ulusal ve uluslararası seviyede bir dizi bilgi değişimi organize ettiklerini fark etmiştir. Değiştirilen bilgiler aylık, üç aylık ve yıllık bireysel ve kümülatif kayıtlara, teslimatlara ve satışlara ilişkindir. Ayrıca söz konusu bilgilerin ülkeler, iller, ilçeler ve posta kodları gibi daha küçük coğrafi birimler bakımından alt kırılımları⁵⁹ bulunmaktadır. Ulusal seviyede bilgi değişimi üretici ve ithalatçı birlikleri aracılığı ile, uluslararası bilgi değişimleri ise bizzat üreticiler arasında gerçekleşmektedir⁶⁰.

Bilgi değişimi 1975- 1988 yılları arasında gerçekleşmiştir. Komisyon'un başlatmış olduğu soruşturmanın raporunun 1988 yılında ilgili teşebbüslere tebliğ

⁵⁸ Konuyla ilgili bilgi için bkz. VAN BAEL ve BELLIS (2005), s. 432- 433.

⁵⁹ Çalışmada "alt kırılım" ifadesi, İngilizce "breakdown" kelimesininin karşılığı olarak kullanılmıştır. Kırılım ifadesi ile belirli bir verinin alt detayları veya dökümü işaret edilmektedir.

⁶⁰ RCP, 1999, s. 156.

edilmesi ile bilgi değişimine son verilmiştir. Bunun üzerine Komisyon soruşturmanın kapanmasına karar vermiştir⁶¹.

1990 yılında AEA üyesi beş teşebbüs bilgi değişimine ilişkin olarak yeni bir anlaşma akdetmiş ve söz konusu anlaşmayı Komisyon'a bildirmişlerdir. Komisyon'un 17 Şubat 2002 tarihinde vermiş olduğu karar hem eski hem de yeni bilgi değişimi sistemi hakkındadır. Komisyon İngiltere'de sekiz üretici arasındaki *UK Tractor Registration Data System* isimli bilgi değişimi sisteminin AT Anlaşması'nın 81(1)'inci maddesini ihlal ettiğine karar vermiştir⁶².

Komisyon'a göre söz konusu sistem ilgili dört teşebbüsün toplam % 80 pazar payına sahip olduğu yüksek derecede yoğunlaşmış bir pazarda sınırlı sayıdaki önemli rakip arasında rekabeti azalttığı ve sisteme üye olmayanlar bakımından giriş engeli teşkil ettiği için rekabete aykırıdır. Benzer ulusal bilgi değişimi sistemleri üretici ve ithalatçı birlikleri tarafından diğer Üye Devletlerde de oluşturulmuştur, Komisyon diğer Üye Devletlerde de ilgili pazarda yoğunlaşma oranı yüksek olduğundan tüm bu sistemleri birlikte değerlendirmiştir. Ayrıca Komisyon aynı yaklaşımı üreticiler arasındaki uluslararası bilgi değişimi bakımından da dile getirmiştir⁶³. Komisyon söz konusu sisteme 81(3)'üncü madde kapsamında muafiyet vermeyi reddetmiş ve tarafların derhal ihlale son vermelerini talep etmiştir⁶⁴.

Söz konusu karar *John Deer, Fiatari UK ve New Holland Ford* isimli teşebbüsler tarafından ayrı ayrı iptal konusu yapılmıştır. Söz konusu talepler İlk Derece Mahkemesi (CFI) tarafından reddedilmiştir⁶⁵. CFI kararı temyiz üzerine ATAD önüne gelmiş ancak ATAD CFI kararını onaylamıştır⁶⁶.

Bilgi değişimi hakkındaki bu anlaşma taraflarına İngiltere'deki tarımsal traktörler pazarında birbirlerinin perakende satış miktarlarını ve pazar paylarını öğrenme imkanı vermektedir. Sistem aracılığı ile kümülatif endüstri bilgileri, her bir üyenin satış bilgileri ve üyelerin kendi dağıtım ağlarındaki her bir dağıtıcının satış bilgilerine ulaşmak mümkündür⁶⁷.

⁶¹ CPN (1994), Vol:1., No:3, (Autumn/Winter), s. 22.

⁶² Case IV/ 31.370 and 31.446, UK Agricultural Tractor Registration Exchange, 92/157/EEC, OJ L 068, 13.03.1992, s. 19- 33.

⁶³ RCP (1999), s. 156.

⁶⁴ CPN (1994), Vol:1, No:3, s. 22.

⁶⁵ 27 October 1994, Case T-35/92 John Deere v Commission [1994] II-0957 ve Case T-34/92 New Holland v Commission [1994] II-0905. Kararla ilgili detaylı bilgi için bkz. Alison JONES, Brenda SUFRIN, EC Competition Law, OxfordUniversity Press, New York, 2008, s. 906, 907.

⁶⁶ 28 May 1998 Case C-7/95 John Deere v Commission [1998] I-3111 ve Case C-8/95 New Holland v Commission [1998] I-3175.

⁶⁷ CPN (1994) Vol:1, No:3, s. 22.

Davacılar Komisyon'un anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin satışlarına ilişkin bilgilerin paralel ithalatı izlemek için kullanıldığı ve bu durumun marka içi rekabeti zayıflattığına ilişkin iddialarına karşı çıkmışlardır. CFI'ya göre, bazı teşebbüsler sistemi dağıtım ağlarının faaliyetlerini izlemek için kullanmamış olsa bile, sistem üyelerin kendi dağıtıcılarına mutlak bölgesel koruma tanımalarına imkan verdiği için 81(1)'inci maddeye aykırıdır.

Davacılara göre söz konusu anlaşma dağıtıcıların bölgelerinin birlikte organize edilmesi ile ilgili değildir, dolayısıyla söz konusu anlaşma 81(1)'inci maddeyi ihlal etmemektedir. CFI, ilgili teşebbüslerin söz konusu bilgilerden etkin bir şekilde yararlanarak en azından dağıtıcıların bölgelerini İngiliz posta kodu sistemine göre belirleyen zımni bir anlaşma içinde olduklarını ifade etmiştir. Bu nedenle ilgili teşebbüslerin birbirlerinden bağımsız kararlar alma imkanları ortadan kalkmış ve aralarındaki rekabet etkilenmiştir.

Davacılar son olarak Topluluk içi ticaretin önemli derecede etkilenmediğini iddia etmişlerdir. CFI'ya göre, oligopolistik nitelikteki pazarda asıl tedarik topluluk aracılığı ile gerçekleşmektedir. Bilgi değişimi nedeni ile zayıflayan rekabet, İngiltere'deki ithalat miktarını etkilemektedir ve bu durum Üye Devletler arasındaki ticaretin etkilenmesi anlamına gelmektedir⁶⁸.

Komisyon söz konusu kararda bilgi değişimine ilişkin olarak bir dizi kural kabul etmiştir. Buna göre; teşebbüslerin bireysel verileri değişimin konusu vakanın gerçekleştiği tarihten itibaren on iki ay geçmedikçe değiştirilemeyecektir. Ayrıca kümülatif pazar verilerinin de on iki aydan eski olmaları ve verinin en az üç farklı teşebbüsün bilgilerini içermeleri halinde değiştirilebilecektir. Eğer daha az sayıda teşebbüs mevcut ise veriler sadece on farklı traktör birimini içermeleri halinde değiştirilebilecektir. Kararda on birim kuralının traktör ve tarımsal makineler sektörlerine özgü olduğu vurgulanmıştır⁶⁹.

Özetle Komisyon söz konusu kararında traktör ve tarımsal makine üreticileri arasındaki bilgi değişimi sistemine, söz konusu sistemin Üye Devletler arasındaki paralel ticareti engelliyor olması nedeni ile muafiyet vermemiştir. Sistem aracılığı ile üreticiler her bir dağıtıcının (hem yerel ve hem de aynı dağıtım ağındaki diğer dağıtıcıların) bölgesindeki müşterilerine yaptığı satışları tam bir kesinlikle izlenmiş, dağıtıcıların yaptıkları ithalat ve ihracatlar analiz edilmiş, söz konusu analizler ertesinde hangi dağıtıcıların bölgeleri dışına satış yaptıkları tespit edilmiş, ve söz konusu dağıtıcıların ihracat faaliyetleri üreticiler tarafından çeşitli baskılar uygulanarak (örneğin daha az mal verilerek) engellenmiştir. Üreticilerin

⁶⁸ CPN (1994), Vol:1, No:3, s. 23.

⁶⁹ RCP (1999), s. 157.

söz konusu faaliyetleri nedeni ile İngiltere'ye diğer Topluluk ülkelerden yapılan ithalat durma noktasına gelmiştir. Üreticiler bilgi değişimi sistemini İngiltere'deki satışları üzerinde rekabetçi baskı yaratan paralel ithalatı engelleyici bir mekanizma olarak kullanmışlardır^{70/71}.

Wirtschaftsvereinigung Stahl (WV Stahl): 1996 yılında Alman demir çelik endüstrisinin ticaret birliği olan *Wirtschaftsvereinigung Stahl* tarafından üyesi olan on altı teşebbüs arasında gerçekleşecek bir bilgi değişimi sistemi hakkında Komisyon'a menfi tespit veya muafiyet başvurusunda bulunulmuştur. Söz konusu sisteme Komisyon tarafından menfi tespit veya muafiyet tanınmamıştır ve sistem uygulandığından dolayı ilgili teşebbüslere para cezası verilmemiştir⁷².

İlgili birliğe Almanya'daki üreticilerin neredeyse tamamı ve bir dizi Belçikalı ve Lüksemburglu üretici üyedir⁷³. Bilgi değişimi sistemi ile taraflar ürettikleri her bir ürün için Almanya ve Topluluk pazar payları, her bir Üye Devlete, diğer devletlere ve bazı coğrafi bölgelere yaptıkları teslimat miktarları, kalite ve tüketici gruplarına göre ayrıştırılmış bir biçimde her bir üretici tarafından ulusal pazarda yapılan tedarik miktarları, her bir üye devlete yapılan tedarik miktarlarının kalite bazında ayrıştırılmış verileri paylaşılmaktadır. Bilgi değişimi sadece teslimat ve pazar payı verilerine ilişkindir⁷⁴.

Değişim konusu olan tüm veriler bireyseldir. Sisteme üye olan teşebbüsler, diğer üreticiler hakkındaki, kendi üretmedikleri ürünlerle ilgili bilgileri de kapsamak üzere, her türlü bilgiye erişme imkanı elde etmektedirler. Teşebbüslerin pazar payları toplam teslimat miktarları üzerinden hesaplanmaktadır. Veriler teslimatın yapıldığı ürünler ve ülkeler bazında ayrıştırılmaktadır. Veriler çapraz biçimde karşılaştırıldıklarında daha alt bir kırılım olan kalite bazında yapılan teslimat bilgileri de hesaplanabilmektedir. Bu sayede 45 farklı ürün ve 8 değişik kalite bazında ayrıma gidilebilmektedir. Ayrıca Alman pazarındaki teslimatlar bakımından 28 farklı tüketici sektörü bakımından bir ayrıma gidilmesi mümkündür⁷⁵.

Veriler her ayın sonunda ve ilgili aya ait olarak değiştirilmektedir. WV verileri birçok teşebbüsten toplamaktadır ve söz konusu veriler üye olmayan

⁷⁰ 92/157/EEC, OJ L 068, 13.03.1992, s. 19-33, p. 55-56, Kararla ilgili detaylı bilgi için bkz. JONES ve SUFRIN (2008), s. 905, 906.

⁷¹ İlgili kararla ilgili detaylı bilgi için bkz. KEKEVİ (2003), s. 43 vd.

⁷² Bkz. KEKEVİ (2003), s. 44.

⁷³ Case IV/36.069, OJ L 1/10, 03.01.1998, p. 1, 3.

⁷⁴ WV Kararı, p. 13.

⁷⁵ WV Kararı, p. 14-16.

üçüncü kişilere ifşa edilmemektedir. Birliğin çalışanları üyelerinden bağımsızdır ve veriler üyelerin katıldıkları toplantılarda tartışılmamaktadır⁷⁶.

Söz konusu bilgi değişimi sisteminin değerlendirilmesinde öncelikle pazardaki yoğunlaşma oranı ve pazarın özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. *UK Tractors* kararına atıf yapılarak rekabetin sınırlanması ihtimalinin oligopolistik bir pazarda bilgi değişiminin pazardaki şeffaflığı rekabeti yok edecek derecede arttırması nedeni ile ortaya çıktığı ifade edilmiştir⁷⁷.

Komisyon'a göre yassı ürünlerle ilgili tüm pazarlar ile çubuk (*beam*), sac kümeleri (*sheet piling*), kalıcı yol malzemeleri (*permanent way material*) ve paslanmaz çelik tel çubuklar (*stainless steel wire rod*) bakımından pazar yoğunlaşmıştır. Pazardaki yoğunlaşma teşebbüslerin sayısı, teşebbüsler arası yapısal bağlar, toplam pazar payları ve piyasaya giriş engelleri gibi bir dizi unsur göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Yukarıda sayılan ürünler bakımından Avrupa genelinde toplam üretici sayısı 20 civarındadır. Söz konusu ürünler bakımından ilk dört üreticinin pazar payı toplam pazarın yarısından fazlasını teşkil etmektedir. Pazarın sermaye yoğun olması nedeni ile giriş engelleri yüksektir. Üretici grupları arasında bir dizi yapısal bağlar mevcuttur. Örneğin 12 sıcak haddelenmiş geniş sac ve şerit üreticisinin 7 tanesi, 12 kaplanmış sac üreticisinin 5 tanesi birbirlerinden tamamen bağımsızdırlar. Dolayısıyla söz konusu pazarlar önemli derecede yoğunlaşmıştır⁷⁸.

Söz konusu yoğunlaşmış pazarlarda bildirilmiş olan bilgi değişimine ilişkin karar rekabeti sınırlandırabilecek niteliktedir. Rakiplerin her bir ürüne ilişkin olarak birbirleri ile ilgili Üye Devletler'deki aylık teslimat ve pazar payı bilgilerini paylaşmaları kendi pazar paylarını arttırma motivasyonları ortadan kaldıracak niteliktedir. Şöyle ki pazar payını arttırmaya çalışan teşebbüsün söz konusu eylemi rakipleri tarafından derhal fark edilecek ve söz konusu teşebbüs aleyhine misilleyici tedbirler alınabilecektir. Bir teşebbüsün rekabetçi faaliyetlere girişebilmesi için gerekli olan süre de bir aylık değişim sıklığı ve değiştirilen bilginin güncelliği nedeni ile önemli ölçüde azalmaktadır. Düşük derecede açıklık bulunan, Üye Devletler arasındaki ticaretin önemli derece sabit olduğu, ürünlerin önemli derecede homojen olduğu ve kronik aşırı kapasite mevcut olan bir pazarda geriye kalan gizli rekabeti_ortadan kaldıran bildirim konusu anlaşma çok büyük ihtimalle teşebbüslerin mevcut pazar paylarını dondurma etkisi yaratacaktır⁷⁹.

⁷⁶ WV Kararı, p. 17.

⁷⁷ WV Kararı, p. 39- 40.

⁷⁸ WV Kararı, p. 45.

⁷⁹ WV Kararı, p. 46.

İlgili ürünlerin bazıları (*beams, grain oriented electrical sheet, steel for packaging, most stainless steel products*) sistem üyeleri arasında sadece tek bir teşebbüs tarafından üretilmektedir. Dolayısıyla diğer teşebbüslerin üretmediği ürünleri üreten teşebbüslerin söz konusu ürünlere ilişkin olarak teslimat bilgilerini değiştirmesi doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti sınırlandırmayacaktır. Ancak yine de söz konusu bilgilerin diğer rakip teşebbüslerin ellerine ulaşması ihtimali de mevcuttur⁸⁰.

Çok sayıda teşebbüsün faaliyet göstermekte olduğu diğer bazı ürün pazarları bakımından ise bilgi değişimi sisteminin sınırlandırıcı etkisi daha az olacaktır. Dolayısıyla Komisyon söz konusu ürünler bakımından (*semi finished products, Merchant bars, concrete reinforcing bars, wire rods*) bilgi değişimine karşı çıkmamıştır⁸¹.

Bildirim tarafları değişim konusu verilerin fiyata veya ciroya değil, miktara ilişkin olduğunu ayrıca söz konusu verilerin geleceğe değil geçmişe ilişkin olduğunu ifade etmiş ve bu nedenle sisteme muafiyet verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Komisyon, ilgili ürün pazarında olduğu gibi, talebin sabit olduğu pazarlarda rakiplerin geleceğe ilişkin davranışlarının güncel işlemleri temelinde tahmin edilebileceğini; rakiplerin davranışlarının ve geçmiş performanslarının gözlenmesinin anlaşmanın rekabeti sınırlayıcı etkilerinin ortaya çıkmasına neden olacağını; satış miktarlarına ve pazar paylarına ilişkin verilerin daha güncel olması durumunun rakiplerin geleceğe ilişkin davranışlarını etkilemesi ihtimalini arttıracakını ifade ederek ilgili tarafların söz konusu iddialarını kabul etmemiştir. Komisyon *UK Tractors* kararına atıf yaparak ilgili sektördeki verilerin geçmişe ilişkin sayılabilmeleri için üzerinden bir yıl geçmiş olması gerektiğini ifade etmiştir⁸².

Sonuç itibarı ile Komisyon, yoğunlaşma derecesinin yüksek, talebin durağan ve aşırı kapasitenin olduğu ürünler bakımından (*flat products, beams, sheet piling, permanent wat material and wire rod of stainless steel*) ilgili bilgi değişim sisteminin rekabeti sınırlayacağına ve söz konusu sistemin muafiyet koşullarını yerine getirmediğine karar vermiştir.

2.2.3. ATAD'ın Bilgi Değişimi ile İlgili Güncel Kararı

Hollanda Rekabet Otoritesi'nin *T- Mobile, KPN, Orange ve Vodafone* teşebbüsleri aleyhine, rekabeti ihlal ettikleri gerekçesi ile, vermiş olduğu para cezası kararının iptali için açılan davalarda, ilgili Ulusal Mahkeme'nin Adalet

⁸⁰ WV Kararı, p. 48.

⁸¹ WV Kararı, p. 49.

⁸² WV kararı, p. 52.

Divanı'na ön karar başvurusunda bulunması ile ATAD rakipler arası bilgi değişiminin kabul edilebilirliği hakkında önemli bir karar vermiştir. Dosya konusu olay, ilgili mobil telefon işletmelerinin 2001 yılında gerçekleştirdikleri bir toplantıda, eylül ayından itibaren her bir yeni faturalı abone kaydı başına dağıtıcılara vermekte oldukları ücretlerin azaltılmasına karar vermiş olmalarıdır. İlgili toplantıda gizli bilgilerin tartışılması söz konusudur. Ayrıca Rekabet Otoritesi, ilgili teşebbüslerin 30 Aralık 2002 tarihinde aralarında bir anlaşma akdettiklerini veya uyumlu eyleme başladıklarını tespit etmiştir⁸³.

Ön karar talebinde bulunan Temyiz Mahkemesi'nin sorduğu sorulardan biri uyumlu eylem dosyalarında eylemin hem amacının hem de etkisinin rekabete aykırı olduğunun gösterilmek zorunda olup olmadığıdır. ATAD'a göre bazı eylemler nitelikleri gereği amaç bakımından rekabete aykırıdır ve bu gibi durumlarda uyumlu eylemin ayrıca etkilerinin rekabete aykırı olup olmadığı değerlendirilmesi gerekmez. Bir uyumlu eylemin amacının rekabete aykırı olduğunun söylenebilmesi için, eylemin rekabeti olumsuz etkileme potansiyelinin olduğunun gösterilmesi yeterlidir⁸⁴.

Kararda bir uyumlu eylemin mevcut olup olmadığı belirlenmesi için ortaya koyulması gereken kriterlerden birinin de koordinasyon ve işbirliği olduğu belirtilmektedir. Buna göre, ilgili kriterin, anlaşmanın rekabet hükümleri ışığında yorumlanması gerekir. Bu çerçevede her ekonomik işletmecinin ortak pazarda uygulayacağı politikayı bağımsız olarak belirlemesi gerektiği ifade edilmektedir. Daha açık bir ifade ile rakiplerin birbirlerinin politikalarını etkileyecek şekilde bilgi değiştirerek, doğrudan veya dolaylı iletişimde bulunmamaları gerekmektedir. Böyle bir iletişimin varlığı halinde rakipler birbirlerinin pazar davranışlarını etkileyebilirler ve iletişimin amacı veya etkisi nedeni ile pazarda normalde mevcut olmayan koşullar ortaya çıkabilir. Karara göre pazarda normalde mevcut olmayan koşulların ortaya çıkıp çıkmadığı değerlendirilirken ürünlerin veya hizmetlerin niteliğine, ilgili teşebbüslerin sayısına ve büyüklüğüne ayrıca pazarın hacmine dikkat edilmesi gerekmektedir⁸⁵.

Kararın ilerleyen bölümlerinde ATAD, yüksek derecede yoğunlaşmış oligopolistik bir pazarda, bilgi değişiminin ilgili teşebbüslerin rakiplerinin pazar pozisyonlarını ve stratejilerini öğrenmelerine imkan sağladığını, dolayısıyla rekabeti hissedilir şekilde zayıflattığını belirtmektedir. Buna göre, rakipler arası bilgi değişimi, eğer ilgili pazarın işleyişine ilişkin belirsizlik derecesini azaltıyorsa

⁸³ Case C-8/08, 4 June 2009, T- Mobile, KPN Mobile, Orange, Vodafone v. Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit.

⁸⁴ Karar para. 29, 30.

⁸⁵ Karar para. 33, 33.

veya ortadan kaldırıyorsa, rekabet kuralları ile uyumlu değildir. Kararda böyle durumlarda ilgili teşebbüsler arasındaki rekabetin sınırlandırıldığı sonucuna varılması gerektiği ifade edilmektedir⁸⁶. Özetle, ATAD'a göre "paylaşım sayesinde katılımcı teşebbüslerin gelecekte amaçladıkları eylemler hakkındaki belirsizliğin ortadan kalkması mümkünse, bilgi değişiminin amacının rekabete aykırı olduğu" ifade edilebilir⁸⁷.

Temyiz Mahkemesi'nin ön karar talebi ile ATAD'a yönelttiği bir diğer soru ise, ilgili teşebbüsler arasında sadece bir kez gerçekleşmiş olan bir toplantının uyumlu eyleme neden olup olamayacağıdır. ATAD'a göre uyumlu eylem ile pazar davranışı arasında mevcut olması gereken nedensellik bağı yapılan toplantıların sayısına bağlı değildir. Dolayısıyla bir tek toplantı dahi ilgili tarafların uyumlu eylemde bulunması için yeterli olabilir⁸⁸.

3. FRANSA

3.1. Paris Otel Hizmetleri Pazarı

Fransız Rekabet Konseyi 5 Ekim 2006 tarihinde Mulhouse bölgesindeki otellerin doluluk oranı sayacı hakkında bir görüş bildirmiştir. İlgili görüş, bölgedeki 24 otelin 52 adedinin bireysel bilgilerin toplanarak derlendiği bir doluluk oranı sayacına gönüllü katılım sisteminin bildirimi üzerine verilmiştir. Toplanan bilgiler her bir otelin açık ve kapalı günler, boş oda sayısı, tutulan oda sayısı ve konaklama cirosuna ilişkindir. İlgili bilgilerin bir ticaret birliğine gönderilmesi, orada derlendikten bir ay sonra sadece sisteme katılan otellere geri dağıtılması söz konusudur. Dağıtılan bilgiler her bir otele ilişkin olarak günlük ücretleri, çalışılan gün sayısını ve tutulan oda sayısını göstermektedir. Birlik, mevcut pazar izleme sistemi ile bireysel bilgilerin toplanarak ortalama verilerin hesaplandığını ve dağıtıldığını ifade etmiştir. Ancak sistemde gerçekleştirilen değişiklik ile ortalama verilerin yerine bireysel verilerin dağıtılması söz konusudur. Birlik Rekabet Konseyi'nden yeni sistemin rekabete uygun olup olmadığının tespitini istemiştir.

Konsey görüşünde, atomize pazarlarda dahi bilgi değişiminin rekabete aykırı amacının veya etkisinin olabileceğini ifade etmiştir. Konsey'e göre, rakipler arasında bilgi paylaşımı *per se* rekabete aykırı bir uyumlu eyleme neden olmaktadır. Görüşte bir bireysel bilgi paylaşımı sisteminin hukuka uygun olabilmesi için gerekli olan koşullardan birinin değişim nedeniyle pazarda meydana gelen şeffaflıktan sadece ilgili teşebbüslerin değil aynı zamanda alıcıların da (tüketicilerin) yararlanması olduğunu ifade edilmektedir.

⁸⁶ Karar para. 34, 35.

⁸⁷ Karar para 63/ 3.

⁸⁸ Karar para. 59.

Konsey ilgili kararda bilgi değişimin rekabete etkisi değerlendirilirken dikkate alınan üç kriteri ortaya koymuştur. Bunlar; ilgili pazarın koşulları, değiştirilen bilginin doğası ve değiştirilen bilginin ne amaç ile kullanıldığıdır.

Konsey'e göre, oligopol bir pazardaki sık aralıklarla gerçekleşen bilgi değişimi ile kıyaslandığında atomize bir pazardaki sınırlı bilgi değişimi rekabet endişelerine neden olmayacaktır. İlk durumda rakiplerin birbirlerinin pazar stratejilerini ve pozisyonlarını öğrenmeleri söz konusudur ve bu nedenle bir uyumlu eylemin ortaya çıkması ihtimali son derece yüksektir. Ancak Konsey ilgili görüşünde her ne kadar atomize pazarlarda bilgi değişiminin rekabeti sınırlama ihtimalinin düşük olduğunu belirtse de ardından bu nitelikli pazarlarda meslek birlikleri aracılığı ile gerçekleşen paylaşımların, teşebbüslerin aldıkları bilgilere göre kendi ticari politikalarını belirlemek konusunda motivasyon yaratabileceği gerekçesi ile gönüllü koordinasyon riski ortaya çıkardığı ifade edilmektedir. Böyle bir durumun pazardaki rekabeti disiplin altına almak gibi bir amacı veya etkisi olabileceği ayrıca belirtilmektedir. Değiştirilen bilginin niteliği ile ilgili olarak görüşte, rakip şirketlerin ticari stratejilerinin bireysel olarak belirlenemeyeceği şekilde paylaşımın gerçekleşmesi gerektiği konusuna vurgu yapılmaktadır.

Konsey aynı sektörde daha önce vermiş olduğu bir kararında otellerin doluluk oranı, fiyat ve odabaşına düşen ortalama gelir verilerinin stratejik bilgi olduğunu ifade etmiştir⁸⁹. Ancak Konsey sadece finansal bilgilerin stratejik olarak değerlendirilemeyeceğini, ayrıca rakiplerin bireysel performanslarının kesin biçimde belirlenebildiği finansal olmayan verilerin de bu çerçevede değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Örneğin, fiyatların aleni, hizmetlerin standart olduğu bir endüstride pazardaki teşebbüslerin ciro bilgisi sadece satış miktarları üzerinden hesaplanabilecektir. Ayrıca bilgi herhangi bir teşebbüs ile ilişkilendirilmemiş olsa bile veriden ilgili firma kolaylıkla tespit edilebiliyor ise bilgi bireysel sayılmalıdır. Özellikle bu durum oligopol pazar açısından söz konusu olabilecektir.

Sonuç olarak Konsey'e göre bilgi değişim sistemlerinin verinin ve katılımcı teşebbüslerin gizliliğini koruması gerekmektedir. Bu çerçevede bireysel hassas bilgilerin paylaşılmasının yasak olduğu ifade edilebilir. Konsey bilginin hassas olup olmadığını değerlendirirken ilgili endüstrinin özelliklerini, katılan teşebbüslerin sayısını ve veriden rakiplerin bireysel ticari stratejilerinin anlaşılıp anlaşılmadığı (verinin kümülatif olması) göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca verinin değişim sıklığı, pazardaki rekabetin şiddeti ve ilgili teşebbüslerin pazar güçleri paylaşımın değerlendirilmesinde dikkate alınan diğer unsurlardır. Nihayet

⁸⁹ Conseil de la Concurrence, November 25th 2005, decision O5-D-64, regarding Parisian Luxury Hotels.

Konsey'e göre bilgi değişiminin, paylaşımına taraf olmayan teşebbüsler açısından piyasaya giriş engeli teşkil etmemesi gerekmektedir⁹⁰.

3.2. Mobil Telekomünikasyon Hizmetleri Pazarı

Fransa Rekabet Konseyi mobil telekomünikasyon işletmecilerine (*Orange, SFR ve Bouyges Telecom*) stratejik bilgi değişimi ve pazar paylarını dondurmak sureti ile pazar paylaşmak nedeni ile 534 milyon avro para cezası verilmiştir⁹¹. İlgili ceza Fransa'da o zamana kadar verilen en yüksek ceza olma özelliği taşımaktadır. Kararın bir diğer önemli yanı ise, 2000 ile 2002 yılları arasında olması gerekenden fazla telefon faturası ödedikleri için ilgili teşebbüslere karşı 12.500'den fazla abonenin Paris Ticaret Mahkemeleri'nde tazminat davası açmış olmasıdır⁹².

İlgili kararda Konsey, üç mobil telefon işletmecisinin 1997 yılında müşterilerine, ticari stratejilerine ilişkin aylık bazda detaylı ve gizli bilgi paylaşımına başladığını tespit etmiştir. Konsey ayrıca ilgili teşebbüslerin 2000 yılında gizli bir anlaşma ile pazar paylarını dondurmaya karar verdiklerini ve bu anlaşmayı 2002'ye kadar uyguladıklarını belirlemiştir. Kararda teşebbüslerin bu davranışlarının amacının pazar paylarını arttırmak yerine, kullanıcı başına düşen karın arttırılması olduğu ifade edilmiştir. Konsey'e göre her iki eylem de birbirinden bağımsız olarak rekabet ihlali teşkil etmektedir. Konsey, bilgi değişiminin 2000 yılında akdedilen anlaşmanın izlenmesi için kullanılan bir araç niteliğinde olduğunu kararında ayrıca belirtmiştir. Konsey ilgili kararında milyonlarca tüketicinin eylemden zarar görmüş olacağını hesaba katarak yüksek oranlarda ceza uygulamıştır. Her üç mobil Telekom işletmecisi de Paris İstinaf

⁹⁰ GOYER J. (2006), "The French Competition Authority issues an opinion regarding a sharing of confidential information system designed for hotels under both art. 81 EC and national provisions (CCI Mulhouse)", e-Competitions, No 12635, October.

⁹¹ Fransız Rekabet Konseyi'nin 30 Kasım 2005 tarihli, 05-D-65 sayılı kararı. Haklarında soruşturma açılan mobil telekomünikasyon işletmeleri savunmalarında esas olarak paylaşılan bilginin pazarda şeffaflığı arttırmadığını, ilgili verilerin kamuya açık olduğunu, Fransa Telekomünikasyon Kurumu tarafından bunların ilan edildiğini ve ayrıca bilginin başka kaynaklardan da elde edilebileceğini belirtmişlerdir. İlgili teşebbüslere göre sayılan nedenlerle bilgi paylaşımı ticari politikalarını birlikte belirlenmesine yardımcı olması bakımından hiç bir ek değeri yoktur. Ayrıca savunmalarda paylaşım konusu bilginin detaylı değil, son derece genel nitelikli ve geçmişe ilişkin olduğu dolayısıyla stratejik olarak değerlendirilemeyeceği iddia edilmektedir ve ilgili pazarın özellikleri ile değişim sıklığı gibi konulara değinilmiştir.

⁹² LEPINE L. ve ENJOÏRAS D. (2007), "The French Commercial Supreme Court rules that exchange of information between competitors in an oligopolistic market is not per se contrary to Art. 81 EC and national equivalent provision (Bouygues Telecom, Orange, SFR)", e-Competitions, No: 14162, June.

Mahkemesi önünde kararı temyiz etmişlerdir. İstinaf Mahkemesi konuya ilişkin kararını 12 Aralık 2006 tarihinde vermiştir⁹³.

İstinaf Mahkemesi kararında hukuka uygun ve rekabete aykırı bilgi değişimi arasında paylaşılan bilginin niteliği ve ilgili pazarın yapısı çerçevesinde bir ayrıma gitmiştir. Mahkeme, rekabetçi bir pazarda ekonomik işletmeciler arasındaki şeffaflığın ilgili teşebbüslerin kendi davranışlarını belirleme özgürlüğünü sınırlanmadığını, dolayısıyla rekabeti ihlal etmediğini, ancak yüksek derecede yoğunlaşmış oligopol nitelikli pazarlarda düzenli ve sistematik bilgi değişiminin, özellikle ilgili bilgi detaylı olup kamuya açık olmadığı zamanlarda, rekabeti sınırlama potansiyelinin yüksek olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme'ye göre böyle bir durum rakiplerin birbirlerinin pazar pozisyonlarını ve stratejilerini öğrenme imkanı tanımaktadır. Kararda perakende mobil telefon pazarının yüksek derecede yoğunlaşmış olduğu ayrıca ilgili pazarda faaliyet gösterebilmek için lisans alınmasının zorunlu olduğu ve tüm ülkeyi kapsama alanına almak için katlanılması gereken sabit maliyetler yüksek olduğu için ilgili pazara giriş engellerinin yüksek olduğu belirtilmektedir.

Değiştirilen bilginin niteliğiyle ilgili olarak Mahkeme, Fransa Telekomünikasyon Kurumu'nun brüt satış miktarı verileri ile abonelik ve sona eren sözleşme bilgilerinin, topladığını ancak ilgili bilgileri herhangi bir şekilde pazardaki rekabeti bozmamak için yayınlamadığını belirtmektedir. Ayrıca Mahkeme'ye göre ilgili teşebbüsler rekabete hassas bu bilgileri kendi aralarında düzenli ve sistematik olarak değiştirmişlerdir.

Sonuç olarak İstinaf Mahkemesi, brüt satış miktarları ile abonelikler ve sona eren sözleşmelere ilişkin bilgilerin paylaşımını, ilgili teşebbüslerin oligopol nitelikli pazarda birbirlerinin stratejilerini ve ticari politikalarını öğrenme imkanı yarattığı gerekçesi ile rekabeti sınırladığına karar vermiş ve Konsey'in kararını onamıştır. Ayrıca Mahkeme 2000- 2002 yılları arasında ilgili teşebbüslerin pazar paylarının sabit seyrettiğini, bu durumun da bilgi değişimi sayesinde gerçekleştiği ifade edilmektedir. Ancak buna rağmen Mahkeme pazar paylarının sabit seyretmesi (pazar paylarını dondurmak sureti ile pazar paylaşmak) nedeniyle teşebbüslere ayrıca para cezası verilmesinin *non bis in idem* kuralına aykırı olmadığını belirtmiştir. Mahkeme, Konsey'in bilgi değişimi ve pazar paylarının sabitlenmesi eylemlerini farklı ihlal kalemleri olarak

---

⁹³ DEBROX M. (2006), "The Paris Court of Appeal upholds France's highest antitrust fine ever and confirms a strict- yet not entirely clear- approach towards exchange of information between competitors in oligopoly markets (Bouygues Telecom, SFR, Orange France)", e- Competitions, No 12728, December.

değerlendirmiş olması hususunun hukuka uygun olduğunu ifade etmiştir⁹⁴. Ancak belirtilmelidir ki ilgili teşebbüslerin cezası belirlenirken büyük bir oran pazar paylarını dondurmak sureti ile pazar paylaşmak eylemi nedeniyle verilmiştir. Bilgi değişimi eylemi nedeni ile verilen para cezası toplam içinde düşük bir oran seyretmektedir (verilen toplam para cezasının ortalama 1/5'i)⁹⁵.

Ancak İstinaf Mahkemesi'nin yukarıda kısaca değinilen kararı, rakipler arasında değiştirilen bilginin ne şekilde ticari stratejilerini birlikte belirlemelerine izin verdiğini açıklamak konusunda yetersiz kalmıştır. Bu çerçevede karar açık olmamakla birlikte, oligopol pazarlarda faaliyet göstermekte olan teşebbüslere verdiği mesaj bakımından son derece açıktır. İlgili karar oligopol pazarlardaki teşebbüslere açıkça gizli ve güncel herhangi bir bilgi değişiminin, bilgi çok belirsiz veya genel olsa dahi, riskli olduğu mesajını vermektedir. Nitekim Fransa'da böyle katı bir yaklaşımın modern ekonomi teorisine uygun olup olmadığı tartışma konusudur⁹⁶.

Fransa Yüksek Temyiz Mahkemesi, bilgi değişimi eyleminin başlı başına ihlal teşkil edebileceğini kabul etmiş⁹⁷ ancak, Paris İstinaf Mahkemesi kararının yukarıda bahsi geçen mobil telefon işletmecileri arasındaki bilgi değişim anlaşmasının rekabeti sınırlayıcı olduğuna ilişkin kısmını bozmuştur⁹⁸. Yüksek Temyiz Mahkemesi'ne göre Fransa Telekomünikasyon Kurumu'nun yayınladığı bilgilerin ilgili teşebbüsler arasında paylaşılmış olması, pazarın oligopol yapısı veya bilgi değişiminin gayri resmi niteliği paylaşımın hukuka aykırı addedilmesi için yeterli değildir.

Mahkeme'ye göre, yasaklamanın uygulanabilmesi için bilgi değişiminin amacının veya etkisinin her bir işletmecinin stratejisini rakibinin öngörülebilir davranışlarına adapte etmesine olanak sağlaması gerekir. Bu durumun pazarın

⁹⁴ PHILIPPE J. (2006), "Caroline Evrard, The Paris Court of Appeal confirms the NCA's record fine on three mobile telephony operators for exchanging market shares (Boygues Telecoms, SFR, Orange France)", e- Competitions, No: 12702, December.

⁹⁵ LENOIR N., ROSKİS D ve DOREMUS C. M. (2007), "The French Commercial Supreme Court partly annuls the Paris Court of Appeal's judgement on illicit exchange of sensitive information in the mobile telephony cartel, thus strengthening the standard of proof (Bouygues Telecom SFR and Orange)", e- Competitions, No 14050, June.

⁹⁶ DEBROUX (2006), s. 2. Bkz. LEVEQUE F. (2006), "Exchange of information: The John Deere case law under review", Concurrences, No: 176, March, Law& Economics, p.33- 37.

⁹⁷ RIVOLLIER M. (2007), "The French Commercial Supreme Court rules that exchange of information is not prohibited per se and recalls that imposing fine in an oligopolistic market requires to demonstrate a concrete anticompetitive object or effect (Bouygues Telecom, Orange, SFR, "Mobile telephony case")", e- Competitions, No: 13983, June.

⁹⁸ Conseil de la Concurrence, June 29th 2007, decision U 07-10.303, Z 07-10.354, W 07-10.397 regarding mobile telecommunication operators.

özellikleri, işleyişi, verinin kümülatif olma derecesi, bilgi değişiminin sıklığı, paylaşılan bilgilerin güncelliği ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Yüksek Temyiz Mahkemesi, Paris İstinaf Mahkemesi'ni bahsi geçen değerlendirmeleri yapmadığı ve bilgi değişimini *per se* biçimde yasakladığı için eleştirmiştir.

Kararın konusunu teşkil eden bilgi değişimi kapsamına ulusal seviyedeki net ve brüt satış miktarları girmektedir. İfşa edilen bilgi hizmet çeşidine, kontrollü (ön ödemeli) olup olmamaya, ürün konumlandırmasına (giriş seviyesi veya derecelendirme), dağıtım yapılan sektörler, coğrafi bölgelere veya posta kodlarına göre ayrıştırılmış değildir ayrıca bilgi paylaşımı günlük bazda gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla işletmecilerin böyle genel nitelikli bilgilerin paylaşımı nedeni ile ticari stratejilerini birlikte belirlemeleri Yüksek Mahkeme tarafından mümkün görülmemiştir. Sonuç olarak Yüksek Mahkeme ilgili kararı bozmuş ve yeniden incelenmek üzere Paris İstinaf Mahkemesi'ne göndermiştir.

Yüksek Temyiz Mahkemesi ilgili kararı ile rakipler arası bilgi değişimi ile ilgili davalarda gerekli ispat standardını Konsey'in *Parisian Palaces* kararı ile ortaya koyduğu standarda nazaran güçlendirmiş olmaktadır. Bu kapsamda sadece bilginin niteliği ve pazarın yapısı değil aynı zamanda bilgi değişiminin rekabet üzerindeki potansiyel veya fiili etkisi de dikkate alınmış olmaktadır. Yüksek Mahkeme'ye göre, gizli ve güncel pazar bilgilerinin paylaşılması, rakipler oligopol bir pazarda faaliyet göstermekte olsalar dahi, *per se* yasak değildir. İlgili eylemin somut olayın şartlarına göre değerlendirilmesi ve tarafların ticari stratejileri üzerindeki fiili veya potansiyel etkilerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bu çerçevede, bilgi paylaşımının sadece rakiplerin pazar davranışlarının belirsizliğini azalttığı veya ortadan kaldırdığı hallerde hukuka aykırı addedileceği ifade edilebilir⁹⁹.

Ancak Paris İstinaf Mahkemesi Rekabet Konseyi'nin kararını destekleyen ilk kararında direnmiş ve tekrar değiştirilen bilginin kapsamını değerlendirmeye almamıştır. Temyiz Mahkemesi, direnme kararında işletmecilerin brüt satış miktarı bilgisini, pazardaki teşebbüslerden birinin pazar payının düşmesi üzerine izleyeceği stratejiyi tahmin etmek amacı ile kullanıldığının dosyadaki toplantı tutanaklarından anlaşıldığını belirtmiştir. Ancak ilgili tutanaklardan yalnızca *Orange* ve *SFR* firmalarının *Bouyges*'in pazar payının düşeceğini anladıkları ve bunun üzerine ilgili firmanın bir tepki vermesini ve rekabet baskısını arttırmasını bekledikleri görülmektedir. Bu çerçevede ilgili firmalar pasif bir şekilde rekabet etmektense, bilgiyi ilgili firma ile rekabeti arttırmakta kullanmışlardır. Ayrıca sadece bu bilginin ilgili firmanın pazardaki stratejisi konusunda (örneğin rekabeti arttırıcı ne gibi tedbirlere başvuracağı) rakiplerine herhangi bir ipucu vermediği

⁹⁹ LENOIR, ROSKİNS ve DOREMUS (2007), s. 3.

de ortadadır. Dolayısıyla kanımızca burada rekabeti azaltıcı değil, bilakis arttırıcı bir bilgi değişimi söz konusudur¹⁰⁰.

4. LİTVANYA

4.1. Kağıt Pazarı

Litvanya Rekabet Otoritesi, 26 Ekim 2006 tarihinde, kuşe ve ofis kağıtları pazarında faaliyet göstermekte olan altı teşebbüsün kartel oluşturdıklarına karar vermiş ve ilgili teşebbüslerin bu çerçevede 1999- 2004 yılları arasında üç ayda bir düzenli olarak bilgi değiştirdiklerini tespit etmiştir. Otorite'ye göre, bilgi paylaşımı teşebbüslere her bir ilgili ürün pazarında rakiplerinin pazar payını kesin olarak hesaplama, davranışlarını izleme, pazar stratejilerini öngörme imkanı tanıyarak rekabet etme motivasyonlarını azaltmıştır ve giriş engeli oluşturmuştur.

Teşebbüsler arasındaki bilgi değişimi üç ayda bir düzenledikleri toplantıları aracılığı ile gerçekleşmiştir. İlgili toplantılarda paylaşılan bilgiler arasında pazar payı ile farklı çeşit kağıtların toplam satış miktarı ve fiyatı yer almaktadır. Ayrıca söz konusu bilgiler toplantılara katılmayan rakip teşebbüslerin erişimine açık değildir.

İlgili kararda kural olarak rakipler arası bilgi değişiminin ve şeffaf bir pazar yaratılmasının rekabete aykırı olmadığı, hatta yoğunlaşma derecesi yüksek olmayan pazarlarda bilgi paylaşımının rekabeti arttırıcı etkisi olduğu ifade edilmiştir. Kararda değiştirilen bilginin niteliği, paylaşım sıklığı, ilgili piyasanın yapısı gibi unsurlar dikkate alınmıştır. Otorite'ye göre; ilgili teşebbüslerin periyodik ve sık aralıklarla bilgi değiştirmesi rekabeti iki şekilde sınırlandırabilir. Buna göre eylem nedeniyle paylaşım katılan teşebbüslerin rekabet etme motivasyonu azalabilir ayrıca pazara yeni girişler engellenebilir. Otorite rekabet etme motivasyonunun azalıp azalmadığı konusunu değerlendirirken ilgili pazarların oligopol yapıda olduğunu göz önünde bulundurmıştır. Otorite'ye göre pazarın bu yapısı nedeniyle ilgili teşebbüsler bilgi değişimi sayesinde rahatlıkla kendilerini rakiplerinin davranışlarına göre konumlandırabilmişlerdir ve rekabet etmekten kaçınmışlardır.

Ayrıca Otorite'ye göre pazardaki mevcut oyuncular arasında gerçekleşen bilgi paylaşımı, piyasaya yeni giriş yapacak teşebbüsler açısından giriş engeli teşkil etmektedir. Her ne kadar pazara yeni giriş yapan bir teşebbüsün bilgi paylaşımı sistemine dahil olması mümkün olsa da bu durumda ilgili firma, pazara

---

¹⁰⁰ VOGEL J. (2009), "The French Supreme Court penalizes again exchanges of information on overall sales volumes (Bouygues Telecom, SFR, Orange France/ UFC Que Choisir)", e-Competitions, No 25708, March.

yeni giren teşebbüsler açısından son derece hassas olan satış miktarı verilerini ifşa etme yükümlülüğü altında olacaktır¹⁰¹.

4.2. Ham Süt Alımı ve Süt Ürünleri Pazarları

28 Şubat 2008 tarihinde Litvanya Rekabet Otoritesi yedi süt ürünü üreticisi şirketi bilgi değişimi nedeniyle Litvanya tarihinin en yüksek para cezasına (647.590 EUR) çarptırmıştır. Karara göre, Litvanya ham süt üretim pazarı oligopol yapıdadır. Pazardaki CR4 oranı % 77- 85; HHI oranı ise 1880 ile 2034 arasında dalgalanmaktadır¹⁰². Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin pazar faaliyetleri ham sütün pastörize süt ve süt ürünleri haline getirilmesi bakımından kesişmektedir. Kararda her bir süt ürünü ve ham süt alım pazarı ayrı birer ilgili ürün pazarı olarak tanımlanmıştır ve ilgili tüm pazarların oligopol nitelikli olduğu sonucuna varılmıştır.

Karar incelendiğinde ilgili teşebbüsler hakkında iki ana ihlal iddiası bulunduğu görülmektedir. Bunlardan ilki, Litvanya Süt Ürünleri Birliği üyesi olan yedi teşebbüsün bilgi değişim sistemi oluşturmasıdır. İkincisi ise bahsi geçen yedi teşebbüsten üçünün doğrudan fiyatları birlikte belirlemek konusunda anlaşmış olmalarıdır.

Rekabet Otoritesi ilk ihlal iddiası ile ilgili değerlendirmelerini büyük ölçüde konuyla ilgili ilk dosya olan kağıt toptancıları kararında ortaya koymuş olduğu prensiplere dayandırmıştır. Kararda ayrıca Komisyon'un *Fatty Acids* ve *UK Tractor* kararları ile ATAD'ın *Thyssen Stahl* kararına da göndermede

¹⁰¹ SEIKYTE S. (2006), "The Lithuanian Competition Authority concludes that sharing of confidential information in the wholesale paper distribution market violates both national competition provisions and art. 81 EC (Schneidersöhne Baltija)", e-Competitions, No 12738.

¹⁰² Herfindahl Hirschman Endeksi (kısaca: HHI) genellikle pazardaki yoğunlaşma oranının ölçülmesinde kullanılan bir hesaplama yöntemidir. Endeks, pazarda faaliyet göstermekte olan tüm firmaların pazar paylarının karelerinin toplanması ile elde edilir. Bu sayede daha büyük pazar payına sahip olan firmalara daha fazla ağırlık verilmiş olur. Her ne kadar tüm firmaların pazar paylarının hesaplamaya dahil edilmesi daha doğru olsa da, pazar payı belirlenemeyen küçük ölçekli firmaların dahil edilmemesi sonuç üzerinde önemli derecede farklılığa neden olmayacaktır. Bulunan HHI değeri pazardaki rekabetin şiddeti hakkında genel bir izlenim edinilmesine yardımcı olmaktadır. Birleşme öncesi ve sonrası HHI değerleri arasındaki farka delta denilmektedir. Delta, birleşme nedeni ile pazardaki yoğunlaşmanın hangi seviyede değiştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bkz. Guidelines on the assessment of horizontal mergers under the Council Regulation on the control of concentrations between undertakings, OJ C 31, 05.02.2004, p. 5- 18, para. 16.

Yatay Birleşmelere İlişkin Komisyon Rehberinin 19'uncu vd. paragraflarında HHI değeri 1000-2000 arasında olan piyasalar için birleşme sonrası dönemde 250'den daha az değerde bir değişimin ve HHI değeri 2000'in üzerinde olan piyasalar için de 150 birimden daha az değerdeki bir değişimin, diğer koşulları da sağlması halinde rekabeti sınırlandırma riski yaratmayacağı ifade edilmektedir. Bkz. Rekabet Kurulu'nun 08-23/237-75 sayılı, 10.03.2008 tarihli kararı.

bulunmaktadır. Bu çerçevede Otorite değiştirilen bilginin niteliğine ve ilgili piyasanın yapısına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Litvanya Süt Ürünleri Birliği aracılığı ile dağıtılan veriler arasında bireysel ham süt üretim ve süt ürünü satış miktarı yer almaktadır. Otorite bilginin gizli niteliğine dikkat çekmiş ve normalde ilgili verilerin rakiplerin kullanımına açık olmadığını ifade etmiştir. Olayda Litvanya Süt Ürünleri Birliği üyelerinin tamamının sisteme dahil olmaları imkanı mevcuttur ancak bunun karşılığında kendi üretim ve satış miktarı verilerini ifşa etme yükümlülüğü altındadırlar. Bilgi değişimi, teşebbüslerin her ay düzenli bir şekilde paylaşımına dahil olan ve olmayan tüm teşebbüslere ilişkin dağıtım ve pazar payına ilişkin güncel bilgilere ulaşma imkanı tanımaktadır. Pazarın oligopol yapısını da göz önünde bulundurarak, Otorite böyle bir paylaşımın başlı başına ihlal teşkil edeceğini ve eylemin rekabete aykırı etkilerinin mevcut olduğunun farz edilebileceğini ifade etmiştir. Ancak Otorite bir adım daha ileri giderek açıkça bilgi değişiminin amacının rekabeti ihlal etmek olduğunu belirtmekten imtina etmiş ve kısa da olsa bir kararda bir etki analizi gerçekleştirmiştir¹⁰³.

21 Ağustos 2008 tarihinde ise Vilnius Bölge İdare Mahkemesi ilgili iki süt ürünleri üreticisi firmanın açtığı iptal davasını reddetmiştir. Teşebbüslerin iptal gerekçeleri arasında ilgili ürün pazarının hatalı belirlendiği ayrıca değiştirilen bilginin rekabete aykırı bir niteliği olmadığı bulunmaktadır.

Bilgi değişimiyle ilgili savunmalar çerçevesinde, verilerin rakipler arasında doğrudan paylaşılmadığı iddia edilmiştir. Ancak ilgili teşebbüsler düzenli olarak ham süt üretim ve süt ürünleri satış miktar bilgisini birlikten aldıklarını inkar etmemişlerdir. İlgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin devlete istatistik veri sunma yükümlülüğü çerçevesinde, birliğin ilgili verileri bazı devlet ajanslarından elde ettiği ileri sürülmüştür. Gerçekten de ilgili verilerin bir kısmının kamuya açık olduğu tespit edilmiştir. Örneğin Tarım Bakanlığı bireysel süt üreticileri tarafından ham süt üreticilerine ödenmekte olan ortalama satış fiyatlarını ilan etmektedir. İlgili teşebbüsler devletin bu tutumunun süt üreticilerinde benzer bir bilgi değişim sisteminin meşru olacağı kanaati uyandırdığını da iddia etmişlerdir. Ancak tüm bu iddialar Mahkeme'yi ikna etmekte yetersiz kalmıştır. Mahkeme, devlet ajanslarının dolaylı bilgi değişimine katılmış olmaları durumunun firmaların rekabet hukuku sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir. Çünkü Mahkeme'ye göre söz konusu ajansların, ilgili teşebbüslerin rekabet kurallarına uygunluğunu izlemek konusunda herhangi

¹⁰³ KESERAUSKAS S. (2008), "The Lithuanian NCA inflicts its highest fine ever on a Professional association running confidential information exchange scheme on the raw milk procurement and dairy products market (Dairies III)", e- Competitions, No 17676, February.

bir yetkisi bulunmamaktadır. Ayrıca Mahkeme bu çerçevede paylaşımın karşılıklılık esası uyarınca gerçekleştiğini hatırlatmıştır; Litvanya Süt Ürünleri Birliği aylık alım ve satış raporlarını sadece kendi alım ve satış verilerini ifşa etme taahhüdünde bulunan üyelerine göndermiştir.

Mahkeme ikinci olarak Otorite'nin bilgi paylaşımı ile ilgili yeterli etki analizinde bulunmadığı ve adeta eylemi *per se* kategorisinde değerlendirdiği iddiasını incelemiştir. Daha önce de ifade etmiş olduğumuz gibi her ne kadar Otorite açıkça bilgi değişimi eyleminin amacının rekabete aykırı olduğuna hükmetmemişse de, ilgili pazarların oligopol yapısını göz önünde bulundurarak, başlı başına bilgi değişimi eyleminin rekabeti sınırlandırdığına ve eylem nedeniyle rekabete aykırı etkilerin ortaya çıkacağına farz edilebileceğine karar vermiştir. Teşebbüsler de bu çerçevede Otorite'nin tam bir etki analizi yapmaksızın bilgi değişiminin hukuki niteliğini belirlediğini ve sadece ilgili unsurları soyut bir şekilde değerlendirdiğini iddia etmiştir. Ancak ilgili iddialar Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Mahkeme ATAD'ın *Thyssen Stahl* kararına atıf yaparak bilgi değişimi anlaşmaları değerlendirilirken ilgili pazarın yapısına ve değiştirilen bilginin niteliğine değinilmesi gerektiğini ifade etmiş ve oligopol bir pazarda periyodik olarak gizli bilgi değişiminde bulunulduğunda, bu paylaşımın başlı başına rekabeti sınırlandıracağını belirtmiştir. Bu doğrultuda Mahkeme, bilgi paylaşımı eylemi nedeniyle ilgili teşebbüslerin rekabet etme motivasyonunun azaldığına ve potansiyel rakiplerin pazara girişinin zorlaştırıldığına ilişkin Otorite kararını onamıştır. Davacıların rekabete aykırı fiili etkilerin kararda kanıtlanamadığına ilişkin iddiaları da danişıklı davranış yasağının rekabeti sınırlandırma potansiyeli olan anlaşmaları da kapsadığı ifade edilerek reddedilmiştir. Mahkeme'ye göre fiili rekabete aykırı etkilerin kanıtlanmasına gerek bulunmamakla birlikte ayrıca ihlal ile bunun etkileri arasında bir nedensellik bağı kurulmasına dahi gerek bulunmamaktadır¹⁰⁴.

5. ALMANYA

Alman Federal Kartel Ofisi lüks kozmetik ürünleri pazarında gerçekleştirdiği bir soruşturma çerçevesinde rakip olan ve olmayan teşebbüsler arasındaki bilgi paylaşımının rekabeti ihlal edip etmediğini araştırmış ve anlaşma veya uyumlu eylem olmaksızın sadece bilgi değişimi nedeniyle firmalara 250.000- 2.1 milyon EUR arasında para cezasına hükmetmiştir.

1995 yılından itibaren, *Chanel, Clarins, Este Lauder, Shiseido, YSL Beaute* gibi pazarda faaliyet gösteren dokuz lider kozmetik üreticisi, şirket içi

¹⁰⁴ KESERAUSKAS S. (2008), "The Lithuanian Administrative Court upholds the NCA's findings of illegal information exchange among dairies (Dairies/ Competition Council)", e-Competitions, No 22374, August.

verilerini paylaşmak amacı ile periyodik olarak toplantılar düzenlemiştir. Ofise göre firmalar bu toplantılar aracılığı ile detaylı satış verileri, reklam harcamaları, iade ürünler, planlanan üretim lansmanları, fiyat artışı ve diğer stratejik hususları üçer aylık periyotlar ile paylaşmışlardır.

Kararda bilgi paylaşımının pazardaki en büyük markaların üreticileri arasında ciro, üretim ve diğer rekabete hassas ticari verilerin sistematik biçimde değişimine yol açtığı tespit edilmiş ve bu durumun ilgili teşebbüslerin pazar davranışları arasında koordinasyon oluşturma riski bulunduğu ifade edilmiştir. İlgili teşebbüsler kararın iptali için Duesseldorf Yüksek Bölge Mahkemesi önünde dava açmışlardır¹⁰⁵.

6. FİNLANDİYA

Fin Rekabet Otoritesi, günlük tüketici ürünlerinin perakende satışı pazarında bilgi değişimi nedeniyle Finlandiya'nın üç büyük perakende satış grubu aleyhine soruşturma başlatmıştır. Bilgi değişimi *AC Nielsen Oy* isimli pazar araştırma şirketinin sağladığı bir bilgilendirme hizmeti aracılığı ile gerçekleşmiştir. Soruşturma neticesinde Otorite bilgi değişiminin rekabet kuralları çerçevesinde yasak olduğuna ancak ilgili teşebbüslere para cezası verilmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

Pazar araştırma şirketi tarafından sunulan hizmet ile süpermarketlerden ve diğer perakende satış kanallarından bilgi toplanmış, toplanan veriler araştırma şirketi tarafından işlenmiş ve üyelerine iletilmiştir. Hizmetten sadece kendi verilerini ifşa eden firmalar faydalanabilmiştir. Araştırma şirketi tarafından müşterilerine iletilen verilerin yaşı bir ila beş hafta arasında değişmekte ve ürün grupları, üreticiler, markalar ve ürün isimleri çerçevesinde hem ulusal hem de bölgesel temelde sınıflandırılmış detaylı satış bilgilerini içermektedir. Değiştirilen bilgiler arasında satış değerleri, satış miktarları, tüketici fiyatları ve pazar payları da bulunmaktadır.

Kararda günlük tüketici ürünleri pazarının son derece yoğunlaşmış olduğu ifade edilmektedir. Her üç firmanın toplam pazar payı % 85 civarındadır. Bu çerçevede Fin Rekabet Otoritesi ilgili teşebbüsler arasında gerçekleşen bilgi paylaşımının rekabeti ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Otorite'ye göre ilgili teşebbüsler bilgi paylaşımı sayesinde rakiplerinin satış miktarlarını ve ürün bazında ortalama satış fiyatlarını öğrenebilmişler ve rakiplerinin fiyatlama faaliyetlerini izleme imkanına kavuşmuşlardır. Otorite'ye göre paylaşım nedeniyle ilgi firmalar arasında koordinasyon ortaya çıkma ihtimali bulunmaktadır. Ayrıca

¹⁰⁵ PALLINGER K. (2008), "The German Federal Cartel Office imposes multi-million fines on account of market information exchange", e- Competitions, No 21256, July.

bilgi değişimi ilgili firmaların gelecekte rekabete aykırı anlaşma yapmalarına ve böyle bir anlaşmaya uymayanları tespit edip cezalandırmalarına da olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla Otorite bilgi değişiminin potansiyel olarak rekabete aykırı etkileri olabileceği gerekçesi ile rekabete aykırı olduğuna hükmetmiştir. Ancak kararda bilgi değişimi yasaklanmakla birlikte, soruşturma açılması ile birlikte firmaların paylaşımına son vermeleri nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesine gerek olmadığına karar vermiştir. Otorite'ye göre soruşturma esnasında paylaşımına son verildiği için eylemin rekabete olumsuz etkileri de sona ermiştir¹⁰⁶.

7. ÇEK CUMHURİYETİ

25 Şubat 2009 tarihinde Çek Yüksek İdare Mahkemesi, Rekabet Otoritesi'nin Brno Bölge İdare Mahkemesi kararına karşı açmış olduğu iptal davasına ilişkin nihai kararını vermiştir. Karar ile Brno Bölge İdare Mahkemesi'nin vermiş olduğu iptal kararı onanmıştır. Rekabet Otoritesi'nin iptale konu olan 19 Aralık 2006 tarihli kararı, 1997- 2004 yılları arasında altı bankaya yapı tasarrufları pazarında bilgi paylaşımında bulunmaları nedeniyle para cezası verilmesine ilişkindir. Otorite'ye göre ilgili bilgi değişimi anlaşması rekabetin sınırlandırılması potansiyeline sahiptir bu nedenle yasaklanması ve geçersiz addedilmesi gerekir.

Otorite'nin bahis konusu kararı verme süreci de karmaşık geçmiştir. Şöyle ki, ofis başkanı alınan kararı iki kez ilgili teşebbüslerin sadece bilgi değiştirdikleri, bunun dışında daha kompleks bir ihlal gerçekleştirmedikleri sebebiyle iptal edilmiştir.

Başkanın iptal gerekçeleri arasında pazarın hatalı tanımlandığı, yeterli delil bulunmadığı, özellikle bilgi paylaşımının pazardaki ekonomik etkilerinin yeterince analiz edilmediği dolayısıyla Otorite'nin paylaşımı hatalı değerlendirdiği yer almaktadır. Başkana göre ilgili delillerden bilgi değişiminin rekabeti bozduğu sonucuna ulaşılamamaktadır. Otorite'nin böyle bir sonuca ulaşabilmesi için pazarın yapısını ve somut olayın şartlarını derinlemesine incelemesi gerekirdi. Karara göre bu durumda bilgi değişiminin sadece rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip bir anlaşma olarak değerlendirilmesi mümkündür ancak, paylaşımın bu şekilde nitelendirilmesi eylemin gerçekten rekabeti bozma potansiyeline sahip olup olmadığını göstermemektedir. Bunun için anlaşmanın kendine özgü hükümlerinin incelenmesi gerekir.

---

¹⁰⁶ RASINKANGAS S. (2008), "The Finnish Competition Authority closes its investigation into exchange of confidential information in the daily consumer goods retail trade market (RuokaKesko, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Tradeka)", e-Competitions, No 19963, June.

Başkan tarafından eylem nedeni ile para cezasının % 1 olarak belirlenmiş olması da orantılı görülmemiş ve daha önceki yıllarda çok daha ağır ihlaller için bu oranda ceza verildiğini belirterek, Otorite'nin eylemin ağırlığı ile cezanın miktarını doğru biçimde dengeleyemediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca başkan, Otorite'nin bilgi değişimiyle ilgili anlaşmanın rekabeti sadece potansiyel olarak engellemiş olduğu hususunu dikkate almayarak haksız bir şekilde yüksek bir para cezası oranına hükmettiği sonucuna ulaşmıştır¹⁰⁷. Ancak 18 Nisan 2007 tarihinde başkan kararın esasa ilişkin bazı kısımlarının değiştirilmesi ertesinde Otorite'nin kararını kabul etmiştir.

Gelişme üzerine ilgili teşebbüsler Brno Bölge İdare Mahkemesi'ne başvurmuşlardır. Mahkeme 8 Ocak 2008 tarihinde ilgili kararı iptal etmiştir. Karara göre Mahkeme, Otorite'nin anlaşmanın rekabete aykırı etkileri olduğu görüşüne katılmamaktadır. Mahkeme'ye göre yatay bilgi değişimi anlaşmaları karine olarak rekabete aykırıdır denilemez, bunların amaçlarının ve etkilerinin dikkatli bir şekilde analiz edilmesi gerekir. Mahkeme'ye göre böyle bir anlaşma sadece katılımcı teşebbüslerin geleceğe ilişkin davranışlarını ifşa etme kabiliyetine sahip olduğunda rekabete aykırı olabilir. Eğer geleceğe ilişkin davranışları ifşa kabiliyeti farazi olarak değil, somut olarak ortaya koyulamıyorsa anlaşmanın yasaklanması mümkün değildir. Bölge İdare Mahkemesi delilleri ve Otorite'nin gerekçelerini anlaşmanın rekabete aykırı etkisi olduğunu kanıtlamaktan uzak olduğunu ifade etmiştir.

Otorite Bölge İdare Mahkemesi'nin söz konusu kararına karşı Yüksek İdare Mahkemesi önünde karşı çıkmıştır. Ancak Yüksek İdare Mahkemesi, Otorite'nin temyiz talebini reddetmiştir. Kararın gerekçesi incelendiğinde Yüksek İdare Mahkemesi'nin, Bölge İdare Mahkemesi'nin tespitlerinin çoğuna katıldığı görülmektedir. Mahkeme'ye göre sadece rekabeti fark edilir biçimde sınırlandıran anlaşmalar yasaklanabilir.

Yüksek Mahkeme, somut olayda bilgi değişiminin yüksek derecede yoğunlaşmış bir oligopol pazarda gerçekleştiğini, paylaşım konusu verilerin oldukça detaylı olup aleni olmadığını, paylaşım nedeniyle teşebbüslerin birbirlerinin pazar pozisyonlarını ve pazardaki gelişimlerini takip edebildiklerini kabul etmiştir. Ancak Yüksek Mahkeme'ye göre, sayılan bu hususlar anlaşmanın rekabete aykırı olduğunun ortaya koyulması bakımından yeterli değildir. Tıpkı Bölge İdare Mahkemesi'nin ifade etmiş olduğu gibi, Otorite böyle bir etkinin ispatlanabilmesi için yeterli delil ortaya koyamamıştır. Ayrıca Yüksek Mahkeme,

---

¹⁰⁷ JICHOVA J. (2006), "The Czech Competition Authority annuls a decision having found 8 banks guilty of exchange of information (Stavebni sporitelny)", e-Competitions, No 12532, August.

Otorite'nin pazar koşullarını anlaşmanın mevcut olduğu ve olmadı iki durum için ayrı ayrı değerlendiren bir analiz gerçekleştirmediğini ifade etmiştir. Nihayet Yüksek Mahkeme'ye göre, anlaşma nedeniyle katılan teşebbüslerin gelecekteki davranışlarının belirlenebildiği de Otorite tarafından ispat edilememiştir, dolayısıyla Otorite'nin kararının iptali gerekmektedir¹⁰⁸.

8. İSPANYA

İspanya Rekabet Otoritesi Film Dağıtıcıları Birliği üyesi beş teşebbüse bilgi değişimi nedeniyle açtığı bir soruşturma neticesinde para cezası vermiştir. Soruşturma süreci İspanya Sinemacılar Birliğinin 2003 yılında gerçekleştirmiş olduğu bir şikayet ile başlamıştır. İddiaya göre film dağıtıcıları birlikleri aracılığı ile rekabete hassas bilgi değişimi gerçekleştirmektedirler. Ayrıca dağıtıcıların uygulamakta oldukları sözleşmelerdeki bazı hükümlerde paralellik mevcuttur.

Kararda ilgili piyasanın oligopol nitelikli olduğu ve ilgili teşebbüslerin toplam pazar paylarının % 70 civarında olduğu ifade edilmektedir. Otorite'ye göre film dağıtıcıları gösterilen filmlerle ilgili daha güvenilir bilgi almak amacıyla bir 1999- 2004 yılları arasında bir veritabanı oluşturmuşlardır. Her ne kadar birlik veritabanındaki bilgilerin hassas olmadığını çünkü farklı kanallardan da ilgili verilere ulaşılabileceğini ileri sürmüşse de Otorite bu iddiayı reddetmiştir. Otorite'ye göre veritabanında sadece halka açık bilgiler değil, çok daha detaylı veriler paylaşılmıştır. Bu paylaşım sayesinde dağıtıcılar birbirlerinin önemli filmleri hangi tarihlerde vizyona koyacaklarını önceden öğrenebilmişler ve en iyi gişe filmleri açısından rekabet etmemişlerdir.

Kararda bilgi değişiminin yanında dağıtıcıların 1998 yılından itibaren sözleşmelerine birbirine çok benzeyen hükümler koymaları hususuna da değinilmiştir. Bu çerçevede önemli gişe filmleri için tüm dağıtıcıların sinemalardan filmin gösterime girdiği ilk hafta için elde edilen cironun % 60'ını talep ettikleri, izleyen haftalarda talep edilen ücretlerin de aynı oranlarda azalarak seyrettiği belirtilmiştir. Ayrıca ilgili sözleşmelerdeki indirimler gibi diğer ödeme koşullarının da ayniyet gösterdiği ifade edilmiştir. Kararda Otorite bu paralelliğin sadece danışıklılıktan kaynaklanabileceği sonucuna ulaşmıştır. Teşebbüsler arasında bu konuda akdedilmiş herhangi bir anlaşma bulunmadığı için davranış uyumlu eylem olarak nitelendirilmiştir. Kararda ayrıca sinemaların uyumlu eylemi dengeleyen bir alıcı gücünün bulunmayışı da dikkate alınmıştır. Bu

¹⁰⁸ KINDL J. (2009), "The Czech Supreme Administrative Court takes a liberal approach towards information exchange agreements (Building saving banks)", e-Competitions, No 26574, July.

çerçevede birliğe 900.000 EUR, her bir teşebbüse ise 2,4 milyon EUR para cezası verilmiştir¹⁰⁹.

9. İNGİLTERE

İngiltere’de 50 adet bağımsız okulun bilgi paylaşımı yoluyla fiyat belirlemede buldukları iddiası ile OFT tarafından bir soruşturma başlatılmış ancak ilgili teşebbüslerin taahhütte bulunmaları neticesinde soruşturma kapatılmıştır. Olayda okul ücretlerinin arttırılması ve seviyesine ilişkin bir bilgi değişimi söz konusudur. Taahhüt uyarınca okulların bilgi değişimine katılmalarının rekabeti bozduğunu kabul etmeleri ayrıca her bir okulun 10.000 sterlin tutarında para cezası ödemesi gerekmektedir. Sayılanların dışında ilgili okulların beş yıl boyunca yılda 12.000 sterlini (toplam 3.000.000 sterlin) öğrencilerin yararına hayır işlerinde bulunan bir tröst fonuna aktarmaları söz konusudur. Bu sayede ilgili teşebbüsler haklarında açılacak özel hukuk davalarının önüne geçmiştir. OFT’nin uzlaşmayı kabul etmesindeki en önemli etken somut olayın şartları çerçevesinde ilgili teşebbüslerin yaratıcı ve orantılı bir öneride bulunmuş olmalarıdır. Ayrıca belirtilmelidir ki OFT, herhangi bir okulun taahhüt kararına karşı iptal davası açması durumunda para cezalarını arttırma ve uzlaşma amacıyla yaptığı masrafları talep hakkını saklı tutmuştur. Benzer bir durum okullardan herhangi birinin taahhüde uymaması halinde de söz konusudur. Uzlaşmada ve OFT tespitlerinde ilgili anlaşmanın etkilerinden ve özellikle ücretlerde fiilen bir artışa neden olup olmadığından bahsedilmediği belirtilmelidir. İlgili karar 20 Kasım 2006 tarihinde, CA98/05/2006- Case CE/2890-03 sayı ile yayınlanmıştır¹¹⁰.

10. İTALYA

10.1. Gemi Kaplamaları Pazarı

25 Ocak 2007 tarihli bir karar ile İtalyan Rekabet Otoritesi gemi kaplama endüstrisinde faaliyet göstermekte olan beş teşebbüs hakkında kartel oluşturdukları ve ihalelerde müşteri paylaştıkları gerekçesi ile rekabetin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Ayrıca haklarında soruşturma açılan teşebbüslerin bazı

¹⁰⁹ COLOMO P. I. (2006) , “The Spanish NCA fines the main association of film distributors € 900,000 for exchange of sensitive information- Hollywood majors’ subsidiaries in Spain are moreover fined € 2,400,000 for concerted practices in the distribution of films (Distribuidores Cine-FEECE)”, e-Competitions, No 1329, May.

¹¹⁰ GILES M. (2006), “The OFT finds that an exchange of information on independant school fees violates national competition provisions but accepts a structured settlement (Independent Schools)”, e- Competitions No 12743, November.

JONES A. (2005), “The OFT proposes for the first time a settlement in order to cease information exchange and price- fixing (Independent Schools)”, e- Competitions, No: 684, November.

ürünlerin fiyatlarını birlikte belirledikleri de tespit edilmiştir. İlgili teşebbüsler ihalelerde danışıklı davranabilmek amacıyla düzenli olarak iletişim içinde bulunmuşlar ve hassas bilgi paylaşımı gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca ilgili teşebbüslerin üyesi oldukları sektör derneğinin de veri toplanması ve işlenmesi konusunda önemli rolünün bulunduğu tespit edilmiştir. İlgili teşebbüsler cezadan kurtulabilmek amacıyla uzlaşma talebinde bulunmuşlar, ayrıca bilgi paylaşımını sona erdirmek, Otorite'nin ihale pazarını izlemesini sağlamak ve rekabet uzmanları ile birlikte sektöre ilişkin davranış kuralları hazırlamak gibi taahhütlerde bulunmuşlardır. Ancak Otorite, pazar paylaşma ve fiyat belirleme eylemlerini ciddi ihlal kategorisinde değerlendirerek bu nitelikli eylemlerde bulunan firmaların yaptırımdan kurtulamamaları gerektiğini ifade etmiş ve taahhütleri reddetmiştir. Ayrıca belirtilmelidir ki ilgili teşebbüslerin soruşturma sürecinin başlaması ile birlikte bilgi değişimine son vermiş olmaları cezadan indirim sebebi olarak göz önünde bulundurulmuştur¹¹¹.

10.2. Makarna Üretim Pazarı

26 Şubat 2009 tarihinde İtalyan Rekabet Otoritesi 26 makarna üreticisinin ve iki teşebbüs birliğinin, dağıtıcılara uygulanan fiyat artış oranlarını birlikte belirledikleri gerekçesi ile rekabeti ihlal ettiklerine hükmetmiştir. İlgili teşebbüsler birlikleri aracılığı ile gerçekleştirdikleri toplantılarda, artan hammadde fiyatları karşısında nihai ürün fiyatlarını arttırmaya karar vermişler ve fiyat artış oranı belirlemişlerdir. Uygulamada her teşebbüs fiyatını aynı oranda artırmamıştır ancak düzenli olarak yapılan toplantılarda katılımcı tüm teşebbüsler fiyatların arttırılması gerektiği konusunda fikir birliğine varmış, ayrıca rekabete hassas bilgili paylaşımında bulunmuşlardır. Teşebbüsler arasında konuyla ilgili dört farklı toplantı gerçekleşmiş, Otorite'nin soruşturma açması ile birlikte bu toplantılara son verilmiştir.

Otorite ilgili teşebbüslerin bu uygulamasının 81'inci madde ile yasaklanan bir anlaşma olduğuna karar vermiştir. Kararda ilgili teşebbüslerin planlanan fiyat artışları ile ilgili olarak bilgi değişiminde buldukları, bu durumun firmalara, rakiplerinin geleceğe ilişkin ticari politikalarını öğrenme ve kendi pazar konumlarını bu bilgiye göre belirleme imkanı verdiği iddia edilmektedir. Otorite, rakiplerin geleceğe ilişkin ticari politikalarına ilişkin bilgilerin rekabete hassas olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca

---

¹¹¹ GIANNINO M. (2007), "The Italian Antitrust Authority fines more than 4 M € firms on the basis of Art. 82 EC for having exchanged information on the marine coatings market (Vernici Marine)", e-Competitions, No 13245, January.

ilgili teşebbüslerin toplantılardan sonra ortak bir pazar davranışını belirledikleri tespit edilmiştir¹¹².

11. TÜRKİYE

11.1. Rekabet Kurumu'nun Petrol Piyasası Fiyatlandırma Sistemi Hakkında Görüşü

Rekabet Kurumu, Petrol Piyasası'nda Uygulanacak Petrol Piyasası Fiyatlandırma Sistemi'nin yeniden yapılandırılmasına ilişkin düzenleme taslağı hakkında görüşünde, ilgili taslağın bilgi paylaşımını öngören hükümleri hakkında bazı tespitlerde bulunmuştur¹¹³. Kurum'a göre piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin satış ve üretim miktarlarını ayrıca özellikle fiyat gibi ticari bilgilerini paylaşmaları rekabet hukuku açısından sıkıntı yaratabilmektedir.

Görüşte ODD kararına atıfla bilgi değişiminin pazarın şeffaflaşmasına ve rekabetçi davranışların koordinasyonuna neden olabileceği belirtilmektedir¹¹⁴. Bilgi değişiminin rekabete etkileri değerlendirilirken pazarın yapısının ve değiştirilen bilginin niteliğinin dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca oligopolistik pazarlarda bilgi değişiminin rakiplerinin birbirleriyle anlaşmalarını veya bu anlaşmaları uygulayabilmelerini kolaylaştırdığı ve ürünlerin homojen olduğu pazarlarda rekabetin çok daha kolay bir şekilde sınırlanabileceği dile getirilmektedir. Nihayet, bilgi değişimine neden olan anlaşma değerlendirilirken pazar yapısının, yoğunlaşma düzeyinin, giriş engellerinin ve değiştirilen bilginin doğasının dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir.

Kurum, ilgili görüşünde PETDER kararını hatırlatarak, geçmişe ilişkin satış miktarı bilgilerinin derlenerek yayınlanmasının rekabeti sınırlandırmadığını ancak fiyata, stok ve üretim kapasitesine ayrıca ticari koşullara ilişkin bilgi değişim sistemlerinin rekabeti kısıtlama ihtimalinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir¹¹⁵. Bu çerçevede Kurum'a göre teşebbüslerin uyguladıkları fiyatlara ilişkin bilgilerin EPDK tarafından yayınlanması rakipler arası koordinasyon veya piyasadaki rekabetin azalması riskini taşımaktadır. Ayrıca akaryakıt ürünlerinin homojen ve pazardaki CR4 oranının % 80'den fazla olması hususunun söz konusu riski arttırdığı ifade edilmektedir.

¹¹² FOSSELD D., AURICCHIO V., MOSCA V. (2009), "The Italian Competition Authority inflicts a fines over € 12 M upon the main 26 producers of pasta and two associations of undertakings, for allegedly exchanging information and adopting other initiatives to increase prices (Listino prezzi della pasta)", e- Competitions, No 25933, February.

¹¹³ Rekabet Kurumu (2007), Petrol Piyasasında Uygulanacak Fiyatlandırma Sistemine İlişkin Taslak hakkında görüş.

¹¹⁴ Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

¹¹⁵ Rekabet Kurulu'nun 07-76/ 907- 345 sayılı, 20.09.2007 tarihli kararı.

Açıklanan nedenlerle Kurum; iletim ve depolama lisansları çerçevesinde oluşturulan tarifelerin ilan edilmesine karşı çıkmamıştır. Dağıtım firmalarının bayilerine uyguladıkları tavan veya tavsiye fiyatların internette ilan edilmesinin rekabeti sınırlandırma riski olduğu belirtilmiş ancak tüketicilerin ilgili fiyatlara erişimi kolaylaştığı için uygulamaya gözetim altında tutulması koşulu ile izin verilmiştir. Görüşte, akaryakıt toptan fiyatının ve dağıtım fiyatının kamuya duyurulmasında herhangi bir tüketici yararı bulunmadığı gerekçesi ile bunların güncel olarak yayınlanmasına izin verilmemiştir. Ancak bir yıllık gecikmelerle ilan edilmelerinde bir sakınca olmadığı ifade edilmiştir. Nihayet Kurum, tüketicilerin akaryakıt istasyonundaki panolarda gördükleri fiyat ile satış fiyatı arasında fark olmaması gerektiğini dile getirmiş dolayısıyla bayilerin tavan fiyatı değil, fiilen uyguladıkları fiyatı panolarında yayınlamalarının daha doğru olacağını belirtmiştir.

11.2. Rekabet Kurulu Kararları

11.2.1. Rekabet Kurulu'nun Bilgi Değişimine Değindiği Kartel Kararları

Yonga ve lif levha karteli kararları¹¹⁶ ile Rekabet Kurulu, satış fiyatlarını sektör derneği aracılığı ile gerçekleştirdikleri aylık toplantılarda birlikte belirledikleri gerekçesi ile ilgili teşebbüslere toplam 652 milyar Lira para cezası vermiştir. Kartele taraf teşebbüsler hem dernek toplantılarında geleceğe yönelik fiyat stratejilerini paylaşmak sureti ile ortak fiyat artış miktarlarında ve tarihlerinde uzlaşmışlar hem de kararlaştırılan artış tarihinden sonra hazırladıkları fiyat listelerini birbirlerine fakslamak yoluyla verilen karara uyulup uyulmadığını kontrol etmişlerdir. Kurul, Komisyon'un *Polypropylene* kararına atıfla, teşebbüslerin söz konusu eylemlerinin farklı anlaşmalar teşkil etmediğini, 1993 yılından beri süre gelen tek bir anlaşmanın yürütülmesi veya uygulanmasına yönelik ayrıntılar, tali mutabakatlar niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. Nitekim teşebbüslere ihlal nedeni ile verilecek ceza oranlarını belirlerken teşebbüslerin kendi aralarında veya dernek aracılığı ile gerçekleştirdikleri bilgi değişimleri ayrı bir ihlal kalemi veya ağırlaştırıcı unsur olarak dikkate alınmamıştır. Tek ihlal yorumundan yola çıkılarak her bir teşebbüse münferit eylemleri nedeni ile belirlenen oranların toplamı değil tek bir ceza oranı uygulanmıştır¹¹⁷.

Gübre Karteli kararı¹¹⁸ ile Rekabet Kurulu, ilgili pazarda faaliyet göstermekte olan altı teşebbüse, satış fiyatlarını anlaşarak tespit ettikleri, toplu gübre alım ihalelerinde bölge ve miktar paylaşımı gerçekleştirdikleri, birlikte bazı

¹¹⁶Rekabet Kurulu'nun 03-12/135-63 sayılı, 25.02.2003 tarihli ve 02-53/685-278 sayılı, 06.09.2002 tarihli kararları.

¹¹⁷Kararla ilgili bilgi için bkz. ASLAN İ.Y. (2007), Rekabet Hukuku, Ekin Kitabevi, Bursa, s. 309.

¹¹⁸Rekabet Kurulu'nun 02-07/57-26 sayılı, 08.02.2002 tarihli kararı.

ihalelere girmedikleri ve rakipleri olan ithalatçı kuruluşların faaliyetlerini zorlaştırmak için anlaştıkları gerekçesi ile toplamda 7,3 trilyon lira para cezası vermiştir. Karardan anlaşıldığı üzere, ilgili teşebbüsler hem sektör dernekleri vasıtası ile hem de kendi aralarında fiyat listelerini birbirlerine göndermek sureti ile rekabete hassas bilgileri paylaşmışlardır. Kurul, söz konusu bilgi paylaşımının pazar paylaşımı, fiyat tespiti (oligopolistik fiyat ayarlaması) gibi rekabet ihlallerinin gerçekleşmesi bakımından uygun bir ortam hazırladığını ve rakipler arasında koordinasyonu kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Dernek aracılığı ile meydana gelen bilgi değişimi, dernek toplantıları, dernek istatistik bülteni ve derneğin kamu kuruluşlarına gönderdiği bilgiler bazında ayrılarak incelenmiştir. Kurul dernek toplantılarında arz, talep durumu, satış politikaları, fiyatlar, maliyetler, satış sistemleri gibi konular hakkında gerçekleşen bilgi paylaşımının pazardaki belirsizlik unsurunu ortadan kaldırdığını ifade etmiş ve bu eylemleri yasaklamıştır. Derneğin hazırladığı istatistik bültenlerde yer alan aylık, kümülatif üretim, kapasite, kapasite kullanım oranları ve satış miktarlarına ilişkin bilgiler ile, üç aylık ithalat- ihracat miktarları hakkındaki bilgiler bakımından Kurul herhangi bir yasaklama getirmemiştir. Ancak Kurul söz konusu bilgilerin teşebbüslerin bireysel verilerini göstermesi durumunda pazarın aşırı derecede şeffaflaşabileceğini ifade etmiştir. Belirtmek gerekir ki söz konusu istatistik bilgiler kapsamında fiyat verileri bulunmamaktadır. Kamu kurumlarına gönderilmek üzere dernek tarafından toplanan bilgiler bakımından, rakiplerin bireysel verilerinin (özellikle teşebbüslerin cari satış fiyatları verilerinin) birbirleri ile kıyaslandığı tablolar haline getirilmesi ve daha sonra ilgili tüm teşebbüslere söz konusu tabloların gönderilmesi eyleminin de pazarı şeffaflaştırdığı ifade edilmiştir. Kurul para cezalarını hesaplarken her bir ihlal kalemini ve söz konusu ihlal kalemi nedeni ile ilgili teşebbüse uygulanacak olan ceza oranını ayrı ayrı belirtmiştir (dört ayrı ihlal kaleminin her biri için ayrı bir yüzde belirlenmiştir). Söz konusu ihlal kalemleri arasında bilgi değişimi bulunmadığı gibi, ayrıca söz konusu eylem ağırlaştırıcı sebep olarak dahi para cezalarının tespitinde dikkate alınmamıştır.

*İç Anadolu, Akdeniz ve Marmara bölgeleri çimento karteli kararı*¹¹⁹ ile Rekabet Kurulu söz konusu bölgelerde faaliyet göstermekte olan teşebbüslere, ilgili ürünlerin fiyatlarını birlikte belirledikleri, rekabetçi davranışlarını koordine ettikleri, pazar paylaştıkları, bayilik anlaşmaları aracılığı ile bölgeler arası ticareti engelledikleri gerekçeleri ile toplam 5 trilyon Lira para cezası vermiştir. Söz konusu kararda teşebbüsler arasında gerçekleşmiş olan bilgi değişimi ihlaller bakımından kolaylaştırıcı eylem olarak dikkate alınmıştır. Verilen para cezalarının belirlenmesinde ilgili teşebbüslerin geleceğe yönelik ticari stratejilerini de

¹¹⁹ Rekabet Kurulu'nun 02-06/51-24 sayılı, 01.02.2002 tarihli kararı.

kapsayan bilgi değişimi, belirli bir oranda ceza verilmesini gerektiren ayrı bir ihlal kalemi olarak değerlendirilmediği gibi ağırlaştırıcı bir sebep olarak dahi göz önünde bulundurulmamıştır.

11.2.2. Kurulun Bilgi Değişimi Hakkında Menfi Tespit/ Muafiyet Kararları

TÇMB Görüşü: Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği 01.12.1997 tarihinde klinker ve çimento üreticisi üyeleri arasında gerçekleştirmekte olduğu bilgi değişimi sistemine menfi tespit verilmesi amacı ile Rekabet Kurumu'na başvurmuştur. İlgili sistem sayesinde TÇMB üyeleri tüm çimento ve klinker üreticisi rakiplerinin aylık üretim, iç satış, ihracat ve stok bilgilerine ulaşabilmektedirler. Kurum 15.05.1998 tarihli, 1054 sayılı görüşü ile söz konusu sistemin çimento pazarının kendine has özellikleri nedeni ile bilgi değişiminin rekabetin ihlaline sebebiyet verebileceği, piyasanın aşırı derecede şeffaflaşabileceği ve durağan bir pazar yapısına neden olabileceği gerekçeleri ile menfi tespitten yararlanamayacağını belirtmiştir. Kurum ilgili görüşünde söz konusu sakıncaların ne şekilde ortadan kaldırılabileceğine de yer vermiştir. Buna göre, TÇMB üyeleri arasındaki bilgi değişiminin rekabeti sınırlayıcı olmaması için miktar verilerinin bireysel olmaması gerekmektedir. Örneğin ilgili coğrafi birimlerde birden fazla sayıdaki teşebbüslerin bilgilerinin birleştirilmesi ile elde edilecek verilerin paylaşılması daha uygun olacaktır. Ancak ilgili coğrafi birimde üçten fazla teşebbüs faaliyet göstermiyorsa söz konusu bölge verilerinin en yakın bölge verileri ile birleştirilerek paylaşılması gerekmektedir. Ayrıca miktara ilişkin veriler ürün gruplarına göre ayrıştırılmak istendiğinde, söz konusu alt kırılım ilgili ürünler en fazla üç gruba ayrılarak gerçekleştirilmeli ve bölgesel toplamlar halinde paylaşılmalıdır. Belirli bir veri gurubuna ilişkin olarak teşebbüslerin birbirleri ile kıyaslandığı tabloların hazırlanması, tabloların yanında yorum, analiz veya tavsiyelere yer verilmesi ve tablolarda yer alan istatistiklerin birlik üyelerinin bir araya geldikleri toplantılarda tartışılması uygun olmayacağı gibi, geleceğe ilişkin verilerin paylaşılması da uygun değildir. Kurum, TÇMB'den teşebbüslerin miktar bilgileri gibi bireysel verilerinin gizliliğinin sağlanması ve söz konusu bilgilerin hiçbir şekilde üye teşebbüs temsilcileri ile paylaşılmaması gerektiğini ifade etmiştir. Nihayet Kurum'a göre teşebbüslerin aylık verilerini gösteren tabloların ilgili ayın bitiminden itibaren iki ay geçmeden üyeler ile paylaşılmaması gerekmektedir. Kurum TÇMB'den bilgi değişimi sistemini yukarıda özetlenen çerçevede revize edilerek uygulanması gerektiğini ifade etmiş ve TÇMB'nin yeni kurallar ışığında hazırlayacağı tabloları üyeleri ile paylaşmadan önce Kurum'a incelenmek üzere göndermesini talep etmiştir. TÇMB 22.05.1998 tarihinde Kurum'a gönderdiği bir yazı ile üyelerinden aylık ve devrelik olarak üretim, iç satış, ithalat, ihracat ve stok bilgilerini almaya devam edeceğini, üretici bazında hazırlanmış bölgesel sonuçları içeren tabloları üyelerine iki aylık gecikmeler ile

göndereceğini ifade etmiştir. Sonuç olarak TÇMB yine teşebbüslere ilişkin bireysel bilgileri diğer üyeleri ile paylaşacak ancak bunu aylık değil de iki aylık periyotlar ile gerçekleştirecektir. TÇMB olayı ile Kurum potansiyel olarak rekabeti sınırlandırabilecek olan bilgi değişimi sistemine doğrudan ceza vermek yerine, ilgili sistemin hangi şartları taşıması halinde rekabeti sınırlandırmayacağı belirtmiş ve ilgili teşebbüs birliğine bu şartlara uyması halinde menfi tespit vereceğini ifade etmiştir.

*Ortak Havacılık Operasyon Sözleşmesi:*¹²⁰ Rekabet Kurulu BP, Mobil, Shell arasında imzalanan Türk Hava Meydanlarında Depolama ve Uçaklara Yakıt İkmali İçin Ortak Havacılık Operasyon Sözleşmesine 17.01.2006 tarihinde menfi tespit vermiştir. Söz konusu sözleşme, ilgili teşebbüslerin İstanbul Atatürk, Antalya, İzmir Adnan Menderes ve Bodrum havaalanındaki münferit depolama tesislerini bir araya getirmeleri sureti ile depolama ve ikmal hizmetlerini tek elden yürütmelerine ilişkindir. Taraflar depolama ve ikmal hizmetleri dışındaki konularda, örneğin müşteri bulma, fiyatlandırma, stratejik karar alma gibi konularda tamamen birbirlerinden bağımsızdırlar. İşlemin gerekçesi maliyetlerde tasarruf sağlamak, havaalanlarındaki sınırlı depo alanlarını etkin biçimde kullanmak ve çevre kirliliğini azaltmaktır. Kurul ilgili sözleşmeye taraflar arasındaki rekabete hassas bilgilerin değişimine ve dolayısıyla rekabetçi davranışların koordinasyonuna neden olmayacağından bahisle menfi tespit vermiştir. Kurul'a göre ortaklık ilişkisinin tarafların satış fiyatlarını ve koşullarını etkileyebilecek bir yanı bulunmamaktadır. Şöyle ki tarafların satış fiyatları ve satış miktarları zaten tüm ilgili teşebbüslerin katıldıkları ihaleler ile daha önceden belirlenmektedir, ortaklık ilişkisi neticesinde tarafların sadece birbirlerinin güncel miktar bilgilerini öğrenmeleri söz konusudur, ancak Kurul güncel satış miktarı bilgilerinin rekabete duyarlı sayılmayacağını ilgili kararında açıkça ifade etmiştir. Bahis konusu kararda ilgili sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir yönü bulunmamıştır.

*PETDER:*¹²¹ Petder akaryakıt, ihrakiye, madeni yağ ve LPG sektörlerinin büyüklüğü ve gelişimine ilişkin istatistik bilgileri teşebbüs bazında aylık satış miktarları ve ülkesel toplamları olarak düzenlemek ve aylık olarak internet sitesinde yayınlamak amacı ile Kurul'a menfi tespit veya muafiyet başvurusunda bulunmuştur. Söz konusu veriler sadece Petder üyelerinin değil, tüm ilgililerin kullanımına açık olacaktır. Dernek tarafından düzenlenip yayınlanacak olan bilgiler hiçbir şekilde fiyat, stok, gibi diğer satış koşulları hakkında herhangi bir bilgi içermeyecektir. Kurul yaptığı değerlendirmelerde özellikle oligopolistik

¹²⁰ Rekabet Kurulu'nun, 06-65/1202-365 sayılı, 28.12.2006 tarihli kararı.

¹²¹ Rekabet Kurulu'nun, 07-76/907-345 sayılı, 20.09.2007 tarihli kararı.

pazarlarda periyodik bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkileri olabileceğini ancak bu tür bilgi değişimlerinin rekabet hukuku kapsamında sistematik bir biçimde yasaklanmadığını ifade etmektedir. Nitekim Kurul benzer bir değerlendirmeyi ODD kararında da yapmış ve sadece bilgi değişimlerinin rekabet ihlali oluşturamayacağını ifade etmiştir. Kurul'a göre rekabete hassas bilgilerin değişimi nedeni ile rakiplerin arasında koordinasyon veya rekabete aykırı anlaşma oluşursa veya daha önce yapılmış olan rekabete aykırı bir anlaşmanın izlenmesi amacı ile bilgi değiştiriliyorsa söz konusu bilgi değişimi fiilen rekabeti ihlal ediyor sayılacaktır. Kurul'un bu açıklamaları bilgi değişiminin kartel anlaşmalarının kolaylaştırıcı eylemi niteliğinde olduğu zamanlarda fiilen rekabeti sınırlandırabileceği şeklinde bir içtihadının mevcut bulunduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak kararda Jet yakıtı, akaryakıt, madeni yağ ve LPG pazarlarına ilişkin olarak teşebbüs bazında bireysel miktar bilgilerinin aylık biçimde yayınlanmasının rekabeti ihlal etmeyeceği ifade edilmiştir.

*ODD:*¹²² Kurul, 15.04.2004 tarihinde Otomotiv Distribütörler Derneği'nin internet sitesi aracılığı ile gerçekleşecek olan bilgi değişimi sistemine menfi tespit belgesi verilmesine karar vermiştir. İlgili sistem ile ODD üyelerinin ve büyük müşterilerinin Türkiye'de satılan yeni otomobil ve ticari araçlara ilişkin olarak yıllık ve aylık bazda satış ve ithalat miktarına, bu bilginin marka bazında alt kırımlarına ve yine marka bazında ilgili teşebbüslerin pazar payı bilgilerine ulaşmaları mümkündür. Kurul, satış ve ithalat miktarı verilerinin marka bazında alt kırımlarının olması durumunu verinin aşırı derecede detaylı olarak değerlendirilmesini gerektirmeyeceğini ifade etmiştir. Şöyle ki Kurul'a göre otomotiv sektöründe değiştirilen miktar verilerinin aşırı derece detaylı sayılabilmesi için bölge veya il bazında ayrıştırılmış olmaları veya ürünlerin alt segmentlerine ilişkin kırımlar içermeleri gerekmektedir. Ayrıca sistem ile yalnızca satış miktarına ilişkin verilerin paylaşılacak olması, bir başka deyişle rekabete daha hassas olan fiyat bilgilerinin paylaşılmayacak olması ve nihayet bilgilerin teşebbüslerin geleceğe ilişkin ticari stratejilerine ilişkin olmaması hususları da ilgili sistemin rekabete aykırı olmadığı değerlendirmesi yapılırken göz önünde bulundurulmuş olan hususlardır¹²³.

¹²² Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

¹²³ İlgili karara ilişkin bilgi için bkz. ASLAN (2007), s. 308, 309.

12. DEĞERLENDİRME

12.1. Genel Olarak

Rekabet hukukunda bilgi değişimi iki veya daha fazla rakip teşebbüsün, birbirlerinin ticari kararlarını etkileyebilecek ve dolayısıyla aralarındaki rekabeti sınırlandırabilecek nitelikteki verileri değiştirmeleri şeklinde tanımlanabilir. Bilgi değişimi ilgili teşebbüslerin mutabakata vardıkları konularda taahhütlerine uygun davranıp davranmadıklarının saptanmasını kolaylaştırdığı durumlarda kolaylaştırıcı eylem¹²⁴ olarak tanımlanmaktadır¹²⁵.

Tek ve büyük ihlalin tali unsuru, kartelin izlenmesinin ve uygulanmasının aracı yorumuna paralel olarak Rekabet Kurulu ve AB Komisyonu tarafından hiç bir kartel kararında para cezalarının belirlendiği ihlal kalemleri arasında bilgi

¹²⁴ KEKEVİ 2003, s. 2, 3, 6. Yazara göre kolaylaştırıcı eylem, teşebbüslerin rekabete aykırı uzlaşmaya varmalarına ve bu uzlaşmayı sürdürmelerine imkan veren fiyat duyuruları, teslim fiyatlaması, bilgi değişimi, en çok kayırlan müşteri şartı, dikey sınırlamalar ve rekabete cevap verme şartı gibi eylemlerdir. Kolaylaştırıcı eylemler üç çeşittir. 1. Rakiplerin uzlaşmaya varmasını kolaylaştırıcı araçlar, 2. Rakiplerin uzlaşmadan sapanları tespit etmesini kolaylaştırıcı araçlar, 3. Rakiplerin uzlaşmadan sapanları cezalandırmalarını kolaylaştıran araçlar. Bilgi değişimi, yazar tarafından uzlaşmadan sapanların tespit edilmesini sağlayan, ikinci grup kolaylaştırıcı eylem olarak değerlendirilmektedir. Kolaylaştırıcı eylemlere ve bilgi değişimine ilişkin yazarca yapılan açıklamaların Kurum tarafından kabul edildiği ifade edilebilir. Şöyle ki, Kurum'ca yayınlanan Rekabet Terimleri Sözlüğü'nde kolaylaştırıcı eylemlere ve bilgi değişimine ilişkin olarak yapılan tanımlar KEKEVİ'nin uzmanlık tezinden derlenmiştir. Bkz. Rekabet Terimleri Sözlüğü (2009), Rekabet Kurumu Yayınları, Ankara, s. 121.

¹²⁵ Rekabet Terimleri Sözlüğü 2009, s. 58. KEKEVİ 2003, s. 6. GÜVEN P. (2008), Rekabet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, s. 164- 165. Yazar kolaylaştırıcı eylemleri KEKEVİ'ye atıfla tanımladıktan sonra, kolaylaştırıcı eylem niteliğindeki dikey kısıtlamalara ilişkin Rekabet Kurulu uygulamasına işaret etmiştir. Yazar, Rekabet Kurulu'nun 00-24/255-138 sayılı, 27.06.2000 tarihli Maya kararına atıfla konuyu izah etmektedir. "*Kurul'un maya üreticileri kararında, üretici firmaların bir alt kademedeki bayilerin satış fiyatlarını yükseltmeye çalışmaları sadece dikey bir kısıtlama olarak değerlendirilmemiş, bu durumun üreticiler arasındaki yatay rekabeti de doğrudan etkileyeceği belirtilmiştir. Kurul'a göre bayi fiyatlarının yükseltilmesi ile üreticilerin piyasaya deklare ettikleri liste fiyatları arasında çok önemli bir ilişki bulunmaktadır. Bayilerin düşük fiyatla maya satmaları engellemek sureti ile üretici firmaların yeni liste fiyatlarını yayınlamaları yeni fiyata geçişleri kolaylaşmaktadır. Başka bir ifadeyle, bayilerin arasındaki rekabetin engellenmesi, yeni liste fiyatlarının yayınlanmasına ve fiyat geçişlerine gerekli zemini hazırlamış olmaktadır. Bu durum rekabet ihlalinin ortaya çıkmasına ve sürdürülmesine yardımcı nitelikte eylemler arasında, kolaylaştırıcı eylemler kapsamında değerlendirilir. Dikey kısıtlamalar yatay uzlaşmaları da kolaylaştırmaktadır.*"

değişiminin ayrı ve bağımsız bir ihlal kalemi olarak veya ağırlaştırıcı sebep olarak sayılmadığı da yeri gelmişken ifade edilmelidir¹²⁶.

Bu çerçevede, Fransız Rekabet Konseyi'nin mobil telekomünikasyon hizmetleri pazarında bilgi paylaşımı nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası vermesinin uygun olmadığı düşünülmektedir. Şöyle ki, ilgili kararda bizzat Konsey bilgi paylaşımının pazar paylaşma ve fiyat belirleme gibi üst bir anlaşmanın kolaylaştırıcı eylemi niteliğinde olduğunu belirtmektedir. Buna rağmen paylaşım bağımsız bir ihlal olarak nitelenerek, bu eylem nedeniyle ayrıca para cezasına hükmedilmesi makul görülmemektedir. Keza Komisyon'un yerleşik uygulaması, kolaylaştırıcı eylem niteliğindeki bilgi paylaşımının uygulanmasına yardımcı olduğu ihlalden bağımsız değerlendirilemeyeceği yönündedir¹²⁷.

AB Komisyonu'nun bilgi paylaşımına ilişkin kararları incelendiğinde, ilgili teşebbüslere para cezası verilmiş olan tüm kararlarda, eylemin kartel gibi daha büyük bir ihlalin kolaylaştırıcısı niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Rakip teşebbüslerin sadece bilgi değiştirdikleri durumlarda ise paylaşım nedeni ile hiçbir teşebbüse ceza verilmediği görülmektedir. Bu tip kararlarda bilgi değişiminin anlaşma olarak yorumlanarak *rule of reason* analizine tabi tutulduğu, rekabeti henüz sınırlandırmayan ancak ileride sınırlandırma potansiyeline sahip olan bilgi değişimleri bakımından da ilgili teşebbüslere ceza verilmediği ve sadece bilgi değişiminin yasaklanması ile yetinildiği gözlenmiştir¹²⁸.

Bu çerçevede Fransız Rekabet Konseyi'nin *Parisian Palaces* kararına, Litvanya Rekabet Otoritesi'nin ham süt pazarındaki teşebbüsler aleyhine verdiği karara ve Alman Rekabet Otoritesi'nin lüks kozmetik ürün üreticileri hakkında verdiği karara katılmamaktayız. Fransa Yüksek Temyiz Mahkemesi'nin açıkça ifade ettiği gibi bilgi paylaşımının *rule of reason* analizine tabi tutulması ve sadece eylemin fiilen rekabeti sınırlaması durumunda para cezası verilmesi gerekmektedir. Ayrıca Mahkeme'ye göre sadece rakiplerin pazar davranışlarının belirsizliğinin azaldığı veya ortadan kalktığı durumlarda bilgi paylaşımının gelecekte rekabeti sınırlandırma potansiyeli olduğundan bahisle yasaklanması söz konusu olabilir. Benzer bir sonuca Çek Brno Bölge İdare Mahkemesi de varmıştır. İlgili mahkeme ayrıca geleceğe ilişkin davranışların ifşa kabiliyetinin farazi olarak değil, somut olarak ortaya koyulması gerektiğini ifade etmektedir.

¹²⁶ Bilgi paylaşımı ağırlaştırıcı sebep olarak görülmemekle birlikte, soruşturma sürecinin başlaması ile paylaşımın son verilmesi hafifletici sebep olarak değerlendirilmektedir. Bkz. İtalya gemi kaplamaları pazarındaki kartel kararı.

¹²⁷ 86/398/EEC, OJ L 230, 18.08.1986.

¹²⁸ WHISH 2005, s. 495.

Kanımızca bilgi değişiminin *rule of reason* analizi çerçevesinde fiilen rekabeti sınırladığı sonucuna ulaşıldığı tüm durumlarda, paylaşımın daha üst bir ihlalin kolaylaştırıcı eylemi olması söz konusudur. Böyle bir durumda, daha önce ifade edilmiş olduğu üzere, paylaşım nedeniyle değil, parçası olduğu ihlal nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesi gerekir. Bir bilgi değişimi anlaşmasının kendi başına ihlal sayılması kanımızca paylaşımın gelecekte rekabeti sınırlandırma potansiyeli taşıdığı hallerle sınırlıdır. Bir başka ifade ile bilgi paylaşımının, üst bir ihlal olmaksızın rekabeti fiilen sınırlandırması ve dolayısıyla bu nedenle herhangi bir teşebbüse para cezası verilmesi tarafımızca mümkün görülmemektedir. Paylaşımın gelecekte rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip olduğu durumlarda ise eylemin ihlal teşkil ettiği gerekçesi ile yasaklanması mümkündür. Ancak bu durumda da eylemin rekabet üzerinde fiili bir etkisi olmaması nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesi kanımızca orantılı değildir. Nitekim Fin Rekabet Otoritesi de ilgili kararında oligopol nitelikli pazarda, sık ve detaylı bilgi paylaşımının gelecekte rekabeti sınırlama riski taşıdığına, bu nedenle eylemin yasaklanması gerektiğine karar vermiş, ancak paylaşım fiilen rekabeti sınırlandırmadığı için ilgili teşebbüsler aleyhine para cezasına hükmetmemiştir. Rekabet Kurulu da ODD kararında izah edilen görüşe paralel bir tutum izlemiş ve fiilen rekabet ihlal edilmedikçe, sadece bilgi paylaşımı nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilemeyeceğini ifade etmiştir¹²⁹.

12.2. Değiştirilen Bilginin Niteliği

Bilindiği gibi rakip teşebbüsler arasında rekabete hassas bilgilerin paylaşılması rekabetin sınırlandırılması endişelerini beraberinde getirir. Bu durumda hangi bilgilerin rekabete hassas (veya AB terminolojisi ile ticari açıdan hassas) sayılacağına da ortaya koyulması gerekir. İçtihatlarla göre, teşebbüslerin güncel ve bireysel iç ve dış satış fiyatı, maliyet, üretim, kapasite, kapasite kullanım oranı, stok durumları, müşteri bazında teslimat ve satış fiyatı bilgileri, indirim oranları, müşteri ve ürün bazında detaylı iç ve dış satış miktarı verileri, ithalat, ihracat miktarları, geleceğe ilişkin pazar stratejileri, satış politikaları, yatırım planları, bütçe öngörülerini gibi rekabet parametrelerine ilişkin bilgiler rekabete hassas olarak kabul edilmektedir. Ancak güncel satış fiyatı verileri olmaksızın, müşteri bazında ayrıştırılmamış olan satış miktarı verilerinin rekabete hassas sayılmayacağı Kurul kararlarında açıkça ifade edilmektedir.

Komisyon miktar bilgilerini rekabete hassas sayılmadığını ifade etmiştir. Nitekim Rekabet Kurulu da önceki uygulamalarında miktar bilgilerini rekabete hassas olarak değerlendirmemiş ve bunların paylaşımına izin vermiştir. Örneğin ODD kararında Kurul satış ve ithalat miktarı verilerinin marka bazında alt

¹²⁹ Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

kırılımlarına yer verilmesinin çok detaylı sayılmayacağını, ancak markaların alt segmentlerine ve satış miktarı bilgilerinin bölge ve illere göre ayrıştırılması halinde bilginin hassaslaşacağını ifade etmiştir¹³⁰. PETDER¹³¹ ve Ortak Havacılık Operasyon Sözleşmesine¹³² ilişkin kararlarında da Kurul açıkça, güncel satış miktarı bilgilerinin rekabete hassas sayılmayacağını kabul etmiştir. Ayrıca Kurul TÇMB'nin üyelerinin bireysel satış, ithalat, ihracat ve stok bilgilerinin iki aylık gecikmeler ile paylaşılmasına izin vermiştir¹³³. Benzer açıklamalara Gübre Karteli kararında da rastlanmaktadır¹³⁴. Söz konusu kararda derneğin hazırladığı istatistik bültenlerde yer alan aylık, kümülatif üretim, kapasite, kapasite kullanım oranları ve satış miktarlarına ilişkin bilgiler ile, üç aylık ithalat- ihracat miktarları hakkındaki bilgiler bakımından Kurul her hangi bir yasaklama getirmemiştir.

12.3. Pazarın Yapısı

Yüksek derecede yoğunlaşmış oligopol nitelikli pazarların bilgi değişiminin rekabeti sınırlandırması için yeterli olmadığı düşünülmektedir. Nitekim Rekabet Kurulu'nun farklı pazarlarda çok yüksek derecelerde yoğunlaşma oranları bulunmasına rağmen bilgi değişimi sistemlerine izin verdiği kararları mevcuttur. Örneğin PETDER kararında akaryakıt ve jet yakıtı pazarındaki yoğunlaşma oranı son derecede yüksek olmasına (CR4 % 80'in üzerinde), ilgili ürünlerin homojen nitelikte bulunmalarına, EPDK'nın ilgili sağlayıcı firmaların belirledikleri satış fiyatlarını yayınlıyor olmasına ve dağıtım şirketlerinin pazar konumlarının durağan olmasına rağmen bahis konusu miktar verilerinin geçmişe ilişkin olması gerekçesi ile bu bilgilerin paylaşılmasının rekabete aykırı olmayacağına karar vermiştir. Jet yakıtı pazarında ise sadece dört adet teşebbüsün faaliyet gösteriyor olmasına rağmen Ortak Havacılık Operasyon Sözleşmesi kararına atıf ile ilgili pazarda rakiplerin birbirlerinin güncel satış miktarı bilgilerini öğrenmelerinin rekabeti ihlal etmeyeceğine karar verilmiştir.

Benzer şekilde LPG pazarında faaliyet göstermekte olan 12 teşebbüs bulunmasına ve pazarın akaryakıt pazarı kadar olmasa da son derece yoğunlaşmış olmasına (CR4 % 70'ten fazladır) rağmen Kurul, ilgili sektöre ilişkin olarak EPDK raporlarının yayınlıyor olması gerekçesi ile bu alandaki bilgi değişiminin de rekabeti ihlal etmeyeceğine karar vermiştir.

Söz konusu kararda LPG pazarına benzer bir durumun madeni yağlar bakımından da geçerli olduğu belirtilmiştir. İlgili pazarda toplam yedi oyuncu

¹³⁰ Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

¹³¹ Rekabet Kurulu'nun, 07-76/907-345 sayılı, 20.09.2007 tarihli kararı.

¹³² Rekabet Kurulu'nun 06-65/1202-365 sayılı, 28.12.2006 tarihli kararı.

¹³³ Rekabet Kurumu'nun 1054 sayılı, 15.05.1998 tarihli görüşü.

¹³⁴ Rekabet Kurulu'nun 02-07/57-26 sayılı, 08.02.2002 tarihli kararı.

faaliyet göstermekte olup pazar yoğunlaşmıştır. İlgili pazardaki en büyük dört sağlayıcının pazar payının toplamını gösteren CR4 oranı % 70'in üzerinde, HHI ise 1601'dir. Kurul ilgili pazara yeni girişlerin mevcut bulunması ve ilgili ürünün akaryakıtla oranla daha heterojen nitelikte olması nedenleri ile bu alandaki bilgi paylaşımının da rekabeti ihlal etmeyeceğine karar vermiştir¹³⁵.

Benzer şekilde ODD kararında Kurul, ilgili sektörün gübre ve çimento sektörlerine kıyasla kartelleşme bakımından sicilinin temiz olması, yoğunlaşmanın geçmiş yıllara nispetle azalması, ekonomik durgunluğun otomotiv sektörünü olumsuz etkilemiş olması, talebin senelere göre değişken olması, ürünün homojen olmaması, rekabetin sadece fiyat üzerinden değil, kalite, ürün çeşitliliği gibi parametrelerin üzerinden gerçekleşmesi hususlarını göz önünde bulundurarak böylesi bir sistemin rekabeti ihlal etmeyeceğine karar vermiştir¹³⁶.

12.4. Rekabet Kurulu'nun Güncel Borçelik Kararının Yukarıdaki Saptamalar Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Rekabet Kurulu'nun 2.4.2008 tarih ve 08-27/313-M sayılı kararı uyarınca Yassa demir çelik ürünleri pazarında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti için, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmıştır. Soruşturma raporunda "*Erdemir'in Borçelik'teki azınlık hissedarlığı ve yönetim kurulu üyesi nedeniyle ilgili teşebbüsler arasında koordinasyon ortaya çıktığı ve bu koordinasyon neticesinde bilgi paylaşımı meydana geldiği*" iddia edilmiştir. Soruşturma raporunda ilgili teşebbüsler hakkında rekabeti ihlal ettiği iddia edilen tek eylem bilgi değişimidir.

Türkiye Yassa Demir Çelik Ürünleri pazarı oligopol nitelikli ve yoğunlaşmış bir pazar olmasına rağmen talep durağan değildir ve uzun süredir artış trendindedir. Ayrıca pazarda üretim açığı vardır. Şöyle ki talebin yarısı ithalat ile karşılanmaktadır. Bu durum pazarın doymamış olduğunu göstermektedir. Pazarda rekabet sadece fiyat üzerinden gerçekleşmemekte; kalite, zamanında teslimat, müşteri için stok tutma, çelik servis merkezi hizmeti verme gibi hususlar üzerinden de rekabet edilmektedir. Pazarda artan talebi karşılamak üzere yeni yatırımlar gündemdedir, bu durum pazara yeni girişlerin mevcut olduğunu gösterir. Ayrıca alıcı gücünün yüksek olduğu pazarda yoğunlaşma oranı aşırı yüksektir¹³⁷.

Paylaşım konusu bilgiler Deniz Taşımacılığı Hizmetlerine 81'inci Maddenin Uygulanmasına İlişkin Komisyon Kılavuzu uyarınca ticarete hassas

¹³⁵ Rekabet Kurulu'nun 07-76/907-345 sayılı, 20.09.2007 tarihli kararı.

¹³⁶ Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

¹³⁷ Galvanizli ürünlerde CR4: % 60, HHI: 1500. Soğuk ürünlerde CR4: %70, HHI: 2250.

olarak nitelendirilmeyen iç ve dış pazardaki satış miktarlarına ilişkindir¹³⁸. Söz konusu verilerin bir kısmı halka ve müşterilere açıktır. Bilgiler birer aylık gecikmelerle paylaşılmıştır. Ayrıca paylaşılan veriler arasında geleceğe ilişkin pazar stratejileri veya fiyat bilgileri bulunmamaktadır. Paylaşım konusu veriler müşteri ve fiyat bazında ayrıştırılmamıştır. Bilgilerden hangi sektöre ne miktarda satış yapıldığı da anlaşılmadığı gibi ilgili veriler kalite, coğrafi bölge, il- ilçe bazında da detaylandırılmamıştır.

Ancak sayılanlara rağmen soruşturma neticesinde Borçelik'te Erdemir'in sahip olduğu %9,34 hissedarlığın, taraflar arasında rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açtığına ve rekabeti sınırlayıcı amaç ve etkilere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin ihlal edildiğine ve ilgili teşebbüslere cirolarının %0,02'si oranında idari para cezası verilmesine; ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca rekabetin tesisi için Erdemir'in hissedarlığına son verilmesine karar verilmiştir¹³⁹.

Kanımızca bilgi paylaşımının rekabeti sınırlandırma potansiyeline sahip sayılabilmesi için gerekli koşullar olayda yerine gelmediği halde eylem nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesi; Kurul'un oligopol pazarlarda rakipler arası bilgi değişimini *per se* rekabet ihlali kabul ettiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu yorum AB Komisyonu'nun ve Mahkemeleri'nin, Amerika, Fransa, Çek, Fin Rekabet Otoriteleri'nin ve/ veya Mahkemeleri'nin ve bizzat Kurul'un konuyla ilgili izah edilen görüşleri ile çelişmektedir.

Olayda bilgi paylaşımı nedeniyle fiilen rekabet sınırlanmamaktadır. Paylaşımın üst bir ihlalin kolaylaştırıcı eylemi olması söz konusu değildir. Bilgi değişimi nedeniyle teşebbüslerin geleceğe ilişkin pazar davranışları üzerindeki belirsizlik azalmamaktadır, şöyle ki değişim konusu bilgiler geçmişe ilişkindir. Dolayısıyla paylaşım nedeniyle gelecekte rekabetin sınırlanması riskinin mevcut olduğu iddia edilemeyecektir. Daha önce de ifade etmiş olduğumuz gibi bilgi paylaşımının gelecekte rekabeti sınırlandırma potansiyeli olması halinde yasaklanması söz konusu olabilir. Aksi halde paylaşımın serbest bırakılması gerekir. Rekabet kuralları çerçevesinde yasaklanması dahi söz konusu olamayacak bir eylem nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmesi, ayrıca tedbir olarak aralarındaki yapısal bağın ayrıştırılmasına karar verilmesi kanımızca orantılı değildir.

¹³⁸ European Commission (2008), Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to the maritime transport services.

¹³⁹ <http://www.rekabet.gov.tr/index.php?Sayfa=sayfahtml&Id=915>

Kanımızca, gerekçeli karar yayımlandıktan sonra doktrinde oldukça tartışma yaratacak ve rakiplerinde yönetsel bazı haklara sahip azınlık hissedarı teşebbüsler açısından oldukça kaygı verici bulunacaktır. Keza Kurul ilgili kararıyla oligopol piyasalarda rakipler arası azınlık hissedarlığı ilişkilerinin bilgi değişimine neden olmaları sebebiyle otomatik olarak rekabeti ihlal ettikleri ve ihlalin sadece ayırıştırma ile giderilebileceği şeklinde yeni bir karine yaratmış olmaktadır. Ayrıca Kurul'a göre bu karinenin aksi, eylemin pazarda fiilen etki doğurmamış olduğu gösterilerek kanıtlanamamaktadır. Dolayısıyla bu nitelikli pazarlarda rakiplerinde azınlık hissesine sahip tüm teşebbüslerin ya yönetsel haklarından vazgeçmeleri, diğer bir deyişle hissedarlıklarını pasif hale getirmeleri veya da hissedarlık ilişkisine son vermeleri gerekmektedir. Aksi takdirde bu şirketlerin rekabet hukuku sorumlulukları doğabilecektir.

SONUÇ

Sonuç olarak rekabet hukukunda teşebbüslerin bilgi paylaşımının *per se* yasak olarak değerlendirilmediği ifade edilebilir. Uygulamada iki tür bilgi değişiminden bahsedilmektedir. Bunlardan ilki bilgi değişiminin *per se* yasak ihlaller veya karteller için zemin hazırlayan kolaylaştırıcı eylem niteliğinde olmasıdır. Bu durumda paylaşım rekabet otoritelerince yasaklanabilecek ve ilgili teşebbüslere para cezası verilebilecektir.

Paylaşım *per se* bir ihlalin kolaylaştırıcı eylemi niteliğinde değil ise, bilgi değişiminin *rule of reason* analizine tabi tutulması gerekir. Bu çerçevede fiili veya potansiyel bir rekabet ihlali olup olmadığı değerlendirilir. Analiz neticesinde ihlal sonucuna ulaşırsa bilgi değişiminin yasaklanması veya değişime koşullu izin verilmesi söz konusu olabilecektir.

Her ne kadar Avrupa'daki bazı yerel rekabet otoriteleri ve Türk Rekabet Kurulu sadece bilgi değişiminin mevcut olduğu bazı dosyalarda ihlal sonucuna ulaşarak ilgili teşebbüslere para cezası vermişlerse de, Komisyon henüz bu durumdaki bir teşebbüse para cezası vermemiştir.

Kanımızca bilgi değişiminin fiilen rekabeti sınırladığı ispat edilmeksizin ilgili teşebbüslere para cezası verilmemelidir. Özellikle rekabet otoriteleri, adeta bir karine yaratarak, oligopol pazarlarda rakip teşebbüsler arası her türlü bilgi değişimini yasaklayarak, teşebbüslere otomatik olarak para cezası vermekten imtina etmelidir.

Bilgi değişiminin pazardaki fiili etkilerinin ortaya koyulması son derece güç olabilir ayrıca bu durumun sadece paylaşımın üst bir ihlalin parçası olduğu hallerde ortaya çıkabileceği iddia edilebilir. Dolayısıyla, genelde paylaşım nedeniyle gelecekte bir rekabet ihlalinin ortaya çıkması ihtimali söz konusu

olacaktır. Kanımızca henüz rekabeti fiilen sınırlandırmayan ancak gelecekte sınırlandırma potansiyeli bulunan bilgi paylaşımı nedeniyle ilgili teşebbüslere para cezası verilmemesi gerekir. Böyle bir durumda paylaşımın yasaklanmasıyla veya sınırlandırılması ile yetinilmelidir. Benzer bir durum fiili etkileri ispatlanamamış paylaşımlar bakımından da söz konusudur. Sadece, bilgi paylaşımı nedeniyle fiilen rekabetin sınırlandırıldığı somut deliller ve analizlerle ortaya koyulduğu durumlarda ilgili teşebbüslere para cezası verilmesi uygun olacaktır.

İrtibat nedeniyle pazarda normalde mevcut bulunmayan koşullar ortaya çıkmışsa, pazar koşulları elverişliyse ve değiştirilen bilgi niteliği gereği rekabete hassas ise paylaşım rekabeti sınırlama potansiyeline sahiptir. İrtibat nedeniyle pazarda normalde mevcut bulunmayan koşulların ortaya çıkıp çıkmadığı belirlenirken, değişimin olmadığı durum ile mevcut durumun karşılaştırılması gerekir. Ayrıca yüksek derecede yoğunlaşmış oligopol pazarlarda bilgi paylaşımının rekabeti sınırlandırmaya daha elverişli olduğu ifade edilebilir.

Kronik aşırı kapasite ve arz fazlası olan, talebin düşük veya sabit seyrettiği, ürünler arasında kalite farkı bulunmayan, yani ürünlerin homojen olduğu, ilgili teşebbüslerin pazar paylarının sabit seyrettiği, oligopol nitelikli, yüksek derecede yoğunlaşmış ve doygun pazarlarda ilgili pazarın koşulları nedeniyle paylaşımın rekabeti sınırlandırma potansiyeli mevcuttur.

Halka açık, müşteriler ile de paylaşılan, geçmişe ait ve seyrek değişim sıklığı olan, bireysel işlemler anlaşılacak kaydı ile miktara, kapasiteye ve rakip bulunmayan pazarlara ilişkin bilgiler rekabete hassastır.

Nihayet, miktar verilerinin rekabete hassas sayılmaması için sadece müşterilere yapılan bireysel satış miktarları anlaşılacak şekilde birleştirilmesi yeterli değildir. Bu bilgilerin aynı zamanda müşteri ve fiyat bazında ayrıştırılmamış olması, verilerden hangi sektöre ne miktarda satış yapıldığının anlaşılabilmesi ayrıca verilerin kalite, coğrafi bölge, il- ilçe bazında detaylandırılmamış olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Bilimsel Eserler

ASLAN İ. Y. (2007), *Rekabet Hukuku*, Ekin Kitabevi, Bursa.

GÜVEN P.(2008), *Rekabet Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara.

JONES A. ve SUFRIN B (2008), *EC Competition Law*, Oxford University Press, New York.

KEKEVİ H., G. (2003), *Anlaşma Uyumlu Eylem ve Birlikte Hakim Durumun Kötüye Kullanılmasında Kolaylaştırıcı Eylemler*, *Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi*, No: 21, Ankara.

REKABET KURUMU (2009), *Rekabet Terimleri Sözlüğü*, Ankara.

SANLI K. C. (2000), *Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'da Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği*, *Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi* No: 3, Ankara.

VAN BAEL ve BELLIS (2005), *Competition Law of the European Community*, Kluwer Law International, Netherlands.

WHISH R (2005), *Competition Law*, Oxford University Press, New York.

Makaleler

BERMIG C. ve RITTER C. (2008), "The New Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to the maritime sector", *CPN* No:3, s. 25- 29.

COLOMO P. I. (2006) , "The Spanish NCA fines the main association of film distributors € 900,000 for exchange of sensitive information- Hollywood majors' subsidiaries in Spain are moreover fined € 2,400,000 for concerted practices in the distribution of films (Distribuidores Cine-FEECE)", *e-Competitions*, No 1329, May.

DEBROX M. (2006), "The Paris Court of Appeal upholds France's highest antitrust fine ever and confirms a strict- yet not entirely clear- approach towards exchange of information between competitors in oligopoly markets (Bouygues Telecom, SFR, Orange France)", *e- Competitions*, No 12728, December.

FOSELARD D., AURICCHIO V. ve MOSCA V. (2009), "The Italian Competition Authority inflicts a fines over € 12 M upon the main 26 producers of pasta and two associations of undertakings, for allegedly exchanging information and adopting other initiatives to increase prices (Listino prezzi della pasta)", *e-Competitions*, No 25933, February.

GIANNINO M. (2007), "The Italian Antitrust Authority fines more than 4 M € firms on the basis of Art. 82 EC for having exchanged information on the marine coatings market (Vernici Marine)", e-Competitions, No 13245, January.

GILES M. (2006), "The OFT finds that an exchange of information on independant school fees violates national competition provisions but accepts a structured settlement (Independent Schools)", e- Competitions No 12743, November.

GOYER J. (2006), "The French Competition Authority issues an opinion regarding a sharing of confidential information system designed for hotels under both art. 81 EC and national provisions (CCI Mulhouse)", e-Competitions, No 12635, October.

JICHOVA J. (2006), "The Czech Competition Authority annuls a decision having found 8 banks guilty of exchange of information (Stavebni sporitelny)", e-Competitions, No 12532, August.

JONES A. (2005), "The OFT proposes for the first time a settlement in order to cease information exchange and price- fixing (Independent Schools)", e-Competitions, No: 684, November.

KESERAUSKAS S. (2008), "The Lithuanian NCA inflicts its highest fine ever on a professional association running confidential information exchange scheme on the raw milk procurement and dairy products market (Dairies III)", e-Competitions, No 17676, February.

KESERAUSKAS S. (2008), "The Lithuanian Administrative Court upholds the NCA's findings of illegal information exchange among dairies (Dairies/ Competition Council)", e- Competitions, No 22374, August.

KINDL J. (2009), "The Czech Supreme Administrative Court takes a liberal approach towards information exchange agreements (Building saving banks)", e-Competitions, No 26574, July.

KRISTOF M. (2006), "Developments in cartel case-law: Commission decision and Court Judgments of 2005", CPN, No:1, Spring, s. 57- 60.

LENOIR N., ROSKIS D ve DOREMUS C. M. (2007), "The French Commercial Supreme Court partly annuls the Paris Court of Appeal's Judgment on illicit exchange of sensitive information in the mobile telephony cartel, thus strengthening the standard of proof (Bouygues Telecom SFR and Orange)", e-Competitions, No 14050, June.

LEPINE L. ve ENJOIRAS D. (2007), “The French Commercial Supreme Court rules that exchange of information between competitors in an oligopolistic market is not per se contrary to Art. 81 EC and national equivalent provision (Bouygues Telecom, Orange, SFR)”, e- Competitions, No: 14162, June.

LEVEQUE F. (2006), “Exchange of information: The John Deere case law under review”, Concurrences, No: 176, March, Law& Economics, p.33- 37.

OVERGAARD P.B. (2003), “Market Transparency, Information Exchange and Competition”, Helsinki, s.20.

PALLINGER K. (2008), “The German Federal Cartel Office imposes multi-million fines on account of market information exchange”, e- Competitions, No 21256, July.

PHILIPPE J. (2006), “Caroline Evrard, The Paris Court of Appeal confirms the NCA’s record fine on three mobile telephony operators for exchanging market shares (Boygues Telecoms, SFR, Orange France)”, e- Competitions, No: 12702, December.

RASINKANGAS S. (2008), “The Finnish Competition Authority closes its investigation into exchange of confidential information in the daily consumer goods retail trade market (RuokaKesko, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Tradeka)”, e-Competitions, No 19963, June.

RIVOLLIER M. (2007), “The French Commercial Supreme Court rules that exchange of information is not prohibited per se and recalls that imposing fine in an oligopolistic market requires to demonstrate a concrete anticompetitive object or effect (Bouygues Telecom, Orange, SFR, “Mobile telephony case”)”, e-Competitions, No: 13983, June.

SEIKYTE S. (2006), “The Lithuanian Competition Authority concludes that sharing of confidential information in the wholesale paper distribution market violates both national competition provisions and art. 81 EC (Schneidersöhne Baltija)”, e- Competitions, No 12738.

Sürelı Yayınlar

AB Rekabet Politikası Bülteni/ EC Competition Policy News Letter (CPN)

CPN, Vol:1., No:3, 1994, s. 22, 23.

CPN, No:1, February, 2002, 31, 37, 42.

CPN, No: 3, October, 2002, 55.

CPN, No: 1, Spring, 2003, 65, 66.

CPN, No:1, Spring, 2005, s.68, 71.

CPN, No:1, Spring, 2006, 64, 66.

CPN, No: 3, Autumn 2006, 31, 33.

CPN, No:1, Spring 2007, s.65.

CPN, No:3, 2008, s. 58.

Rekabet Politikası Raporu/ Reports on Competition Policy (RCP)

RCP, 1999, s. 156, 157.

RCP, 2000, s.36.

RCP, 2002, s. 181.

RCP, 2003, s. 182.

RCP, 2004, s. 41.

RCP, 2005, s. 68.

AB Komisyonu Kararları

IV.29.176, Vegetable Parchment, 78/252/EEC, OJ L 070, 13.03.1978, s. 54- 68.

Case IV/31.149, Polypropylene, 86/398/EEC, OJ L 230, 18.08.1986, s. 1-66.

Case IV/31.370 and 31.446, UK Agricultural Tractor Registration Exchange, 92/157/EEC, OJ L 068, 13.03.1992, s. 19-33.

European Producers of Beams, 94/215/ECSC, OJ L 116, 06.05.1994, s. 1- 62.

Case IV/36.069, Wirtschaftsvereinigung Stahl, 98/4/ECSC, OJ L 1, 03.01.1998, 10- 21.

Case COMP/37.152, Plasterboard Cartel.

Case COMP/37.533, Choline Chloride Cartel.

Case COMP/ 37.773, Monochloroacetic Acid (MCAA) Cartel.

Case COMP/E1-37.370, Sorbates Cartel.

Case COMP/E-2/37.667, Specialty Graphite Cartel.

Case COMP/E-1/37.671, Food Flavour Enhancers Cartel.

Case COMP/ 38.281, Raw Tobacco Italy Cartel.

Case COMP/ 38.337, Industrial Tread Cartel.

Case COMP 38.354, Industrial Bags Cartel.

Case COMP/ 38.443, Rubber Chemicals Cartel.

Case 38.695, Sodium Chlorate Cartel.

Case 39.180, Aluminium Fluoride Cartel.

CFI Kararları

Case T-35/92 John Deere v Commission [1994] II-0957.

Case T-34/92 New Holland v Commission [1994] II-0905.

ATAD Kararları

Case C- 194/99 P, Thyssen Stahl AG v Commission [2003], 2 October 2003.

Case C- 49/ 92 P, Commission v Anic Partecipazioni SpA [1999], 8 July 1999.

Case C-7/95 John Deere v Commission [1998] I-3111, 28 May 1998.

Case C-8/95 New Holland v Commission [1998] I-3175.

Joined Cases C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C- 117/85, C-125/85, C-129/85, A. Ahlström Osakeyhtiö and Others v Commission, [1993].

Case C-8/08, 4 June 2009, T- Mobile, KPN Mobile, Orange, Vodafone v. Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit.

AB Mevzuatı

Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to maritime transport services, Brussels, 1.7.2008, SEC (2008) 2151 final.

Guidelines on the assessment of horizontal mergers under the Council Regulation on the control of concentrations between undertakings, OJ C 31, 05.02.2004.

Guidelines on the Horizontal Cooperation Agreements, OJ [2001] C3/2, 4 CMLR 819.

Notice on Cooperation Agreements, OJ [1968] CMLR D5.

Fransa Yüksek Temyiz Mahkemesi Kararları

Conseil de la Concurrence, November 25th 2005, decision O5-D-64, regarding Parisian Luxry Hotels.

Conseil de la Concurrence, June 29th 2007 decision, U 07-10.303, Z 07-10.354, W 07-10.397 regarding Mobil Telecommunication Operators.

Amerika Mevzuatı ve Temyiz Mahkemesi Kararı

FTC& US DoJ (2000), Antitrust Guidelines for Collaborations Among Competitors.

Todd v. Exxon Corp., 275 F.3d 191 (U.S. 2nd Circuit Court of Appeals 2001)

Rekabet Kurulu Kararları

Rekabet Kurumu'nun 1054 sayılı, 15.05.1998 tarihli TÇMB görüşü.

Rekabet Kurulu'nun 02-06/51-24 sayılı, 01.02.2002 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun 02-07/57-26 sayılı, 08.02.2002 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun 02-53/685-278 sayılı, 06.09.2002 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun 03-12/135-63 sayılı, 25.02.2003 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun 04-26/287-65 sayılı, 15.04.2004 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun, 06-65/1202-365 sayılı, 28.12.2006 tarihli kararı.

Rekabet Kurulu'nun, 07-76/907-345 sayılı, 20.09.2007 tarihli kararı.

Rekabet Kurumu'nun Petrol Piyasasında Uygulanacak Fiyatlandırma Sistemine İlişkin Taslak Hakkında 11.10.2007 tarihli görüşü.

Rekabet Kurulu'nun 08-23/237-75 sayılı, 10.03.2008 tarihli kararı.

İnternet Kaynakları

<http://www.rekabet.gov.tr/index.php?Sayfa=sayfahtml&Id=915>